

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สภาพการณ์เทศภายในอย่างเป็นระบบ ของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4
ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

THE INTERNAL SYSTEMATIC SUPERVISING STATE OF
SCHOOL ADMINISTRATORS AND TEACHERS UNDER
THE SUPERVISION OF BURIRAM EDUCATIONAL
SURVICE AREA OFFICE 4, SATUK DISTRICT,
BURIRAM PROVICE

วิทยานิพนธ์
ของ
สุภาภรณ์ บุตรวิเศษ

เลขทะเบียนหนังสือ.....	171147
Bib - Id.....	49686
Barcode.....	10000 99411
เลขเรียกหนังสือ.....	371.12013
	188358

ค. 1
(3 102)

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

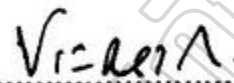
ธันวาคม 2549

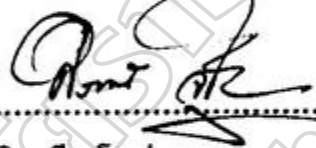
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

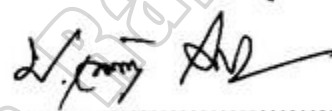
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ
นางสุภาภรณ์ บุตรวิเศษ เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

.....ประธานกรรมการควบคุม
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์)

.....กรรมการควบคุม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคอง กาญจนการุณ)

.....กรรมการควบคุม
(ดร.ศิริณี จุฑาปะมา)

.....กรรมการสอบ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์มาลิณี จุฑาปะมา)

.....กรรมการสอบ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ภูเงิน)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคาม
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

วันที่ ...๒๘... เดือน ...๕... พ.ศ. 2549

ชื่อเรื่อง	สภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์		
ผู้วิจัย	สุภาภรณ์ บุตรวิเศษ		
กรรมการควบคุม	รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์	ประธาน	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคอง กาญจนการุณ	กรรมการ	
	ดร. ศิราณี จุโทปะมา	กรรมการ	
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขา	การบริหารการศึกษา
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2549

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหาร และครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
ที่มีต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นผู้บริหาร โรงเรียน
และครูที่ได้จากการสุ่มโดยกำหนดขนาดตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี และมอร์แกน แล้วทำการ
สุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างมีสัดส่วน รวมกลุ่มตัวอย่าง 358 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล
เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยยึดเนื้อหาตามกระบวนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ
มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด
แบบสอบถามมีอำนาจจำแนกระหว่าง 2.062 ถึง 7.105 และมีความเชื่อมั่น 0.85 สถิติที่ใช้
ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้
ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ Independent Sample t - test การวิเคราะห์ความแปรปรวน
ทางเดียว และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ ผลการศึกษา พบว่า

1. ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน มีทัศนคติต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ
โดยรวมอยู่ในระดับมาก และหากพิจารณาในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน มีทัศนคติต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ
ตามประเภทโรงเรียนจำแนกตามช่วงชั้น พบว่า ช่วงชั้นที่ 1 - 2 และช่วงชั้นที่ 1 - 3 โดยรวม
ผู้บริหาร โรงเรียน และครูมีทัศนคติต่อการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับมาก ส่วนช่วงชั้นที่
3 - 4 โดยรวมผู้บริหาร โรงเรียน และครูมีทัศนคติต่อการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับ
ปานกลาง

3. ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน มีทัศนคติต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งโดยรวมและรายด้าน

4. ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน ตามประเภทโรงเรียนจำแนกตามช่วงชั้นมีทัศนคติต่อการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งโดยรวมและรายด้าน

5. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานระดับสูงกว่าสถานศึกษาทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรมีการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศภายใน เพื่อสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญ แก่บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำไปสู่การทำการกิจกรรม การกำหนดตัวบ่งชี้ความสำเร็จสู่ความเป็นเลิศต่อไป

TITLE	The Internal Systematic Supervising State of School Administrators and Teachers under the Supervision of Buriram Educational Service Area Office 4, Satuk District, Buriram Province		
AUTHOR	Supaporn Butwisate		
ADVISORS	Associate Professor Prasit Suwannarak,	Chair	
	Assistant Professor Prakong Kanjanakaroon,	Co-advisor	
	Dr. Siranee Jutopama,	Co-advisor	
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR	2006

ABSTRACT

The purposes of this study were to study and compare the opinions towards the internal systematic supervising of school administrators and teachers under the supervision of Buriram Educational Service Area Office 4, Satuk District, Buriram Province. The samples of the study were the school directors and teachers recruited through the Table of Krejcie and Morgan and stratified random sampling. The number of sample size was 358 persons. The research instrument was a self-constructed questionnaire based on the contents of internal systematic supervising. It comprised a 5-rating scale check list and open-ended questions. The discriminative value of the instrument was 2.062- 7.105 and the reliability was 0.85. The collected data was analyzed by basic statistics such as percentage, means, standard deviation, One-way ANOVA, and tested the hypotheses by Independent Sample t - test. The collected data was paired-compared through Scheffe Method. The results indicated as follows.

1. The school administrators and teachers had the high level of agreement towards the internal systematic supervising both considered as a whole and individual.
2. After considering accordingly to the kind of the schools, the researcher found that the school administrators and teachers of the Level 1-2 schools and the Level 1-3

schools had the high level of agreement, however, the school administrators and teachers of the Level 3-4 schools had the moderate level of agreement.

3. The school administrators and teachers had the statistical significant different opinions towards the supervising considered as a whole and separate issue.

4. After comparing the opinions accordingly to the types of school, the researcher found the statistical significant different opinions of the school administrators and teachers.

5. The school administrators and teachers' suggestions, the samples suggested the schools should cooperate with outside educational institutes both private and public school to develop the internal supervising to be more effective. The schools should hold the seminars or workshops about the internal supervising for the teachers and related persons to create the awareness and importance of the supervising. Moreover, the schools should organize educational tours to visit the successful schools in order to do supervising activities and identifying the achievement indicators for school excellency in the future.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ ประธานคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคอง กาญจนการุณ ดร.ศิริณี จุโทปะมา กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์มาลิณี จุโทปะมาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ภูเงิน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดี อีกทั้งคณาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้การบริหารการศึกษา เจ้าหน้าที่ที่อำนวยความสะดวกด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณนายชาญณรงค์ ศิริอำพันธ์กุล ศึกษาานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 นายมงคล ฤทธิธน ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ นายถาวร พอสม ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาความเที่ยงตรง ความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

ขอขอบคุณผู้บริหาร โรงเรียนและข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจนเสร็จสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบบูชาแด่พระคุณของบิดา มารดา และบูรพาจารย์ ตลอดถึงผู้มีพระคุณทุกท่าน

สุภาภรณ์ บุตรวิเศษ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
การนิเทศการศึกษา	8
ความหมายของการนิเทศการศึกษา.....	8
ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา.....	8
ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา.....	9
หลักการนิเทศการศึกษา.....	12
การนิเทศภายใน โรงเรียน.....	13
ความหมายของการนิเทศการศึกษา.....	13
ความมุ่งหมายของการนิเทศภายใน โรงเรียน.....	14
หลักการนิเทศภายใน โรงเรียน.....	15
ความจำเป็นของการนิเทศภายใน โรงเรียน.....	19
การนิเทศภายใน โรงเรียนอย่างเป็นระบบ.....	22
ความหมายของการนิเทศภายใน โรงเรียนอย่างเป็นระบบ.....	22
หลักการการนิเทศภายใน โรงเรียนอย่างเป็นระบบ.....	23
ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายใน โรงเรียนอย่างเป็นระบบ.....	23
ขอบข่ายของงานนิเทศภายใน โรงเรียนอย่างเป็นระบบ.....	24
ขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนอย่างเป็นระบบ.....	24
บทบาทของผู้บริหารกับการนิเทศภายใน โรงเรียนอย่างเป็นระบบ.....	26

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
สภาพความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
งานวิจัยในประเทศ.....	27
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	36
กรอบความคิดในการวิจัย.....	39
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	40
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	75
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	75
สมมติฐานของการวิจัย.....	75
วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
สรุปผลการวิจัย.....	77
อภิปรายผล.....	81
ข้อเสนอแนะ.....	86

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	86
ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป.....	88
บรรณานุกรม.....	89
ภาคผนวก.....	94
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล.....	95
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	102
ภาคผนวก ค คำอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	108
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	112

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากร ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกประเภทของโรงเรียน.....	40
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกประเภทของโรงเรียน.....	44
3 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	52
4 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนที่มี ต่อคุณลักษณะภายในอย่างเป็นระบบ โดยรวม และรายด้าน.....	53
5 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนที่มี ต่อสภาพคุณลักษณะภายในอย่างเป็นระบบ รายข้อและ โดยรวม.....	54
6 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนที่มี ต่อสภาพคุณลักษณะภายในอย่างเป็นระบบ จำแนกตามประเภท โรงเรียนรายด้าน และ โดยรวม.....	58
7 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนที่มี ต่อสภาพคุณลักษณะภายในอย่างเป็นระบบ จำแนกตามประเภท โรงเรียนในรายข้อ.....	59
8 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูที่มีต่อสภาพการ คุณลักษณะภายในอย่างเป็นระบบ.....	65
9 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนที่มีต่อสภาพ คุณลักษณะภายในอย่างเป็นระบบ ตามประเภทของ โรงเรียน จำแนกตามช่วงชั้น.....	66
10 ผลการทดสอบรายคู่ทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูที่มีต่อสภาพคุณลักษณะภายใน อย่างเป็นระบบ ตามประเภทของ โรงเรียน.....	67
11 ความถี่ และค่าร้อยละความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านการประเมินความต้องการ จำเป็น ของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน.....	69
12 ความถี่ และค่าร้อยละความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย ของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน.....	70
13 ความถี่ และค่าร้อยละความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านการหาทางเลือกเพื่อพัฒนา ของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน.....	71

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
14 ความดี และคำร้อยละความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านการลงมือปฏิบัติของ ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน.....	72
15 ความดี และคำร้อยละความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านการติดตาม และประเมิน ผลของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน	73
16 ความดี และคำร้อยละความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านอื่น ๆ ของผู้บริหาร โรง เรียน และครูผู้สอน	74

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศเพราะการศึกษามุ่งเน้นในการพัฒนาคนให้มีความรู้คู่คุณธรรม คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สร้างสรรค์สังคมให้สงบสุข การจัดการศึกษาในปัจจุบันจำแนกเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ หลายหน่วยงาน แต่ละหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นหน่วยปฏิบัติโดยตรงซึ่งก็คือสถานศึกษาทุกระดับนับตั้งแต่ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา โดยมีหน้าที่ที่สำคัญคือจะต้องจัดการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายหลัก คือ ให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา การศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในพื้นที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา โดยมีโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งตั้งกระจายอยู่ตามชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศ มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด รับผิดชอบดูแลโรงเรียนในสังกัด การศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงานรองลงมาที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขตพื้นที่ การศึกษา และการจัดการศึกษาในโรงเรียนผู้บริหาร โรงเรียนเป็นผู้รับชอบในการจัดการศึกษา มีครูทำหน้าที่จัดการเรียนการสอน ฉะนั้น โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่นำหลักสูตรไปใช้ถือว่าเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่ง ด้วยเหตุผลนี้การจัดการศึกษาในระดับโรงเรียนให้มีคุณภาพมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย จึงเป็นเรื่องสำคัญและท้าทายความสามารถของครู ผู้บริหารโรงเรียนตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับจะต้องใช้เทคนิควิธีการ โดยอาศัยกระบวนการ 3 กระบวนการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและกันซึ่งได้แก่ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 24) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความสำคัญต่อกระบวนการนิเทศการศึกษามาก โดยได้รณรงค์ให้เกิดการพัฒนากระบวนการ นิเทศการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เน้นให้การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการสำคัญ ในอันที่จะสนับสนุน สร้างเสริมความสามารถของครู เพื่อให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนตามแนวการปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง

การนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานวิชาการ ซึ่งมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครู โดยมุ่งเน้นยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีแนวปฏิบัติโดยการมีส่วนร่วม โดยครูทุกคนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วมประเมินผล ทั้งนี้ เพื่อให้ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง งานที่รับผิดชอบ ต้องเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผล เพราะการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกิจกรรมสำคัญที่สนับสนุนการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค และวิธีการได้เป็นอย่างดี และใช้การนิเทศภายในเพื่อให้ครูสามารถปรับปรุง และพัฒนาวิธีสอนให้มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายของหลักสูตร (สจัด อุทรานันท์ 2520 : 40) ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามเจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

นิเทศติดตามผลการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า การนิเทศภายใน โรงเรียนโดยทั่วไปยังไม่ส่งผลให้ครูสามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดีขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 53) ซึ่งจากการสำรวจปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในปี พ.ศ.2533 และจากการสำรวจปัญหาการดำเนินการของจังหวัดต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2539 พบว่า มีปัญหาที่คล้ายคลึงกันคือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการนิเทศการศึกษา การขาดงบประมาณ ขาดวัสดุอุปกรณ์ สื่อเครื่องมือการนิเทศ ครูไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศ ครูไม่ยอมรับและไม่ศรัทธาผู้นิเทศ ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 59 - 60) จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาระดับประถมศึกษา ระหว่างปี 2527 - 2536 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 66 - 67) พบว่า สภาพปัญหาของการนิเทศภายใน โรงเรียนที่มีปัญหามากที่สุดได้แก่ ขาดการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ มีปัญหาในระดับมากคือผู้นิเทศมีภารกิจมาก และผู้บริหารขาดความรู้เรื่องเทคนิคทางวิชาการ และมีปัญหาในระดับปานกลาง คือ มีบุคลากรไม่เพียงพอ และปฏิบัติงานไม่เต็มที่ และยังพบอีกว่า มีปัญหาในเรื่องการวางแผนการนิเทศ และการกำหนดทางเลือก การประเมินผล และรายงานการสร้างสื่อ และเครื่องมือสำหรับใช้ในการนิเทศการศึกษา

ปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนในจังหวัดบุรีรัมย์ มีปัญหาคล้ายคลึงกับปัญหาของโรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินการนิเทศภายในยังไม่เป็นระบบ ไม่มีโครงการที่แน่นอนไม่ปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจเทคนิคกระบวนการนิเทศ ขาดการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ ไม่นำผลการนิเทศภายในมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงการทำงาน ขาดความตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นในการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ และการพัฒนาตนเองของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการพัฒนาระบบการนิเทศของโรงเรียน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์, 2538 : 7) จากสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้โรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาระบบการนิเทศภายใน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับที่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ รวมทั้งเป็นการไม่ตอบสนองความมุ่งหมายแห่งบทบัญญัติของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหาร โรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารการศึกษา มีความตระหนักว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เป็นกระบวนการที่เอื้อให้การทำงานของครู และโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการนิเทศภายใน โรงเรียนอย่างเป็นระบบตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำเสนอผลการวิจัยดังกล่าวต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งทุกฝ่ายจะได้รับทราบถึงข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาอันส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ตามตัวแปรสถานภาพตำแหน่งของผู้ปฏิบัติงาน และประเภทของ โรงเรียนที่จำแนกตามช่วงชั้น

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน มีทัศนะต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบแตกต่างกัน
2. ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนที่มีช่วงชั้นต่างกันมีทัศนะต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ช่วยให้ทราบสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน

2. เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย การวางแผน และเพื่อการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ อันเกิดจากการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการนิเทศภายในของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนตามกระบวนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 ด้านการประเมินความต้องการจำเป็น
- 1.2 ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยเพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนา
- 1.3 ด้านการหาแนวทางเลือกเพื่อการพัฒนา
- 1.4 ด้านการลงมือปฏิบัติ
- 1.5 ด้านการติดตามประเมินผล และปรับปรุงแก้ไข

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 879 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 97 คน และครูผู้สอน จำนวน 782 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

- 2.2.1 ผู้บริหาร โรงเรียน ใช้ประชากร
- 2.2.2 ครูผู้สอน ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี และมอร์แกน แล้วทำการสุ่มตามระดับชั้นอย่างมีสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ตามประเภทโรงเรียนจำแนกตามช่วงชั้น ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอน จำนวน 261 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ จำแนกได้ดังนี้

3.1.1 สถานภาพตำแหน่ง ได้แก่

3.1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

3.1.1.2 ครูผู้สอน

3.1.2 ประเภทของโรงเรียนจำแนกตามช่วงชั้น ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

3.1.2.1 ช่วงชั้นที่ 1-2

3.1.2.2 ช่วงชั้นที่ 1-3

3.1.2.3 ช่วงชั้นที่ 3-4

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นทางการเป็นระบบ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานุริรัมย์ เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การนิเทศภายใน โรงเรียนอย่างเป็นทางการเป็นระบบ หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก คือ การสอนหรือสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกคน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม ให้เต็มตามวัยและศักยภาพ โดยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ด้านการประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลที่แสดงภาพปัจจุบันของสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือเรื่องหนึ่งเรื่องใด แล้วนำมาพิจารณาข้อมูลที่แสดงภาพปลายทางหรือสภาพความสำเร็จของงาน

1.2 ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยเพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนา หมายถึง การวิเคราะห์ผลหรือข้อมูลที่ได้รับการประเมิน และองค์ประกอบที่ส่งผลต่อสภาพความสำเร็จของงานเพื่อประโยชน์ในการกำหนดจุดที่จะพัฒนา และประเมินแนวทางเลือกที่จะพัฒนา

1.3 ด้านการหาแนวทางเลือกเพื่อการพัฒนา หมายถึง การพิจารณาเลือกยุทธศาสตร์ที่จะใช้ในการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาโดยมีความเป็นไปได้หรือมีโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จมากที่สุด โดยคำนึงถึงจุดที่จะพัฒนา หรือข้อจำกัดของโรงเรียน

1.4 ด้านการลงมือปฏิบัติ หมายถึง การนำยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้มาลำดับเพื่อการดำเนินการหรือการให้การสนับสนุน

1.5 ด้านการติดตามประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข หมายถึง การรวบรวมข้อมูล ด้านการดำเนินการนิเทศและผลที่ได้รับระหว่างการดำเนินการและเมื่อสิ้นสุดการดำเนินการ ตามแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ

2. สถานภาพตำแหน่ง หมายถึง ตำแหน่งในการปฏิบัติงานของครูใน โรงเรียน แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 ตำแหน่งผู้บริหาร โรงเรียน

2.2 ตำแหน่งครูผู้สอน

3. ผู้บริหาร โรงเรียน หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียน และข้าราชการครูที่รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียน รวมทั้งตำแหน่งรองผู้บริหาร ที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

4. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูในโรงเรียนสายปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

5. ประเภทของโรงเรียน จำแนกตามช่วงชั้น หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

5.1 ช่วงชั้นที่ 1 – 2 หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

5.2 ช่วงชั้นที่ 1 – 3 หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

5.3 ช่วงชั้นที่ 3 – 4 หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ทฤษฎี แนวคิด หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. การนิเทศการศึกษา
  - 1.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา
  - 1.2 ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
  - 1.3 ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา
  - 1.4 หลักการนิเทศการศึกษา
  - 1.5 หน้าที่ของด้านวิชาการ โรงเรียนกับการนิเทศการศึกษา
2. การนิเทศภายในโรงเรียน
  - 2.1 ความหมายของการนิเทศภายใน
  - 2.2 ความมุ่งหมายของการนิเทศภายใน โรงเรียน
  - 2.3 หลักการนิเทศภายใน โรงเรียน
  - 2.4 ความจำเป็นของการนิเทศภายใน โรงเรียน
3. การนิเทศภายใน โรงเรียนอย่างเป็นระบบ
  - 3.1 ความหมายของการนิเทศภายใน โรงเรียนอย่างเป็นระบบ
  - 3.2 หลักการนิเทศภายใน โรงเรียนอย่างเป็นระบบ
  - 3.3 ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายใน โรงเรียนอย่างเป็นระบบ
  - 3.4 ขอบข่ายงานนิเทศภายใน โรงเรียนอย่างเป็นระบบ
  - 3.5 ขั้นตอนการนิเทศภายใน โรงเรียนอย่างเป็นระบบ
  - 3.6 บทบาทของผู้บริหารกับการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ
  - 3.7 สภาพความสำเร็จของการนิเทศภายใน โรงเรียน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ
5. กรอบความคิดในการวิจัย

การนิเทศการศึกษา

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการศึกษา การนิเทศการศึกษา ได้มีการพัฒนาความหมายไปตามยุคของการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา จะเห็นได้ว่าในยุคแรกของการนิเทศการศึกษาเป็นยุคของการตรวจตราทางการบริหาร (Administrative Inspection) ผู้นิเทศศึกษาก็คือ ผู้ตรวจตราโรงเรียน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาล (ชาญชัย อาจิณเสมาจาร, 2525 : 1) และได้มีการพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาเรื่อยมา จากลักษณะที่เป็นการตรวจสั่งการมาเป็นลักษณะของการร่วมมือ การแนะนำช่วยเหลือระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ซึ่งมีนักวิชาการทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ อย่างสอดคล้องกันหลายท่าน ดังนี้

กิติมา ปรีดีดิลก (2532 : 262) ได้ให้ความเห็นว่าการนิเทศการศึกษา คือกระบวนการชี้แนะ แนะนำ และให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมของครู ในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

กูด (Good, 1973 : 72) อธิบายว่า การนิเทศการศึกษา เป็นความพยายามของผู้ทำหน้าที่นิเทศ ที่จะช่วยให้คำแนะนำแก่ครู หรือผู้อื่นที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้สามารถปรับปรุงการสอนของครูให้ดีขึ้น ช่วยให้เกิดความงอกงามในด้านอาชีพและช่วยพัฒนาความสามารถของครู

จากความหมายตามทัศนะของนักวิชาการข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการ ในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศในการที่จะช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอย่างสูงสุดส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา จะต้องกำหนดความมุ่งหมายไว้ให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติของผู้นิเทศซึ่งจะช่วยให้งานนิเทศการศึกษابรรลุผลตามที่กำหนดไว้ นักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้

กิติมา ปรีดีดิลก (2532 : 264) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นไปเพื่อ

1. ช่วยให้ครูค้นหาและวิธีการทำงานด้วยตนเอง
2. ช่วยให้แยกแยะและวิเคราะห์ปัญหา
3. ช่วยให้มีความรู้สึกรับผิดชอบในอาชีพ เชื่อมั่นในตนเอง
4. ช่วยให้คุ้นเคยกับแหล่งวิทยาการและสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้
5. ช่วยให้เข้าใจถึงปรัชญาและความต้องการทางการศึกษา
6. เพื่อช่วยเผยแพร่ให้ชุมชนเข้าใจแผนการศึกษาของโรงเรียนและให้การสนับสนุน

โรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 4) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน
2. เพื่อแก้ปัญหาให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหาร ผู้สอน และบุคลากรของโรงเรียนในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้
3. เพื่อพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยี รูปแบบการเรียนการสอนและการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
4. เพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ทักษะและประสบการณ์อันจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งให้มีขวัญ กำลังใจในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่

ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา

ความเปลี่ยนแปลงของสังคมความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการศึกษาในปัจจุบันทำให้มองเห็นว่าการนิเทศการศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

ชาวจัยย์ อาจินสมาจาร (2525 : 5) กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศ ไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นในการให้บริการทางวิชาการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่าง ๆ กันและการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยาก จึงจำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือ

2. มีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู
3. มีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน

4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคลากรที่ทันสมัยอยู่เสมอ จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดการพัฒนาทางการศึกษาทางทฤษฎี และทางปฏิบัติ

5. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาชีพแบบประชาธิปไตย การนิเทศการศึกษาสามารถให้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังสามารถรวมพลัง ของทุกคนที่ร่วมอยู่ในกระบวนการทางการศึกษาด้วย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2526 : 57) ได้อธิบายถึงความจำเป็นของการนิเทศ การศึกษา ดังนี้

1. สภาพของสังคมเปลี่ยนแปลงไป ศิษยานิเทศก์จึงเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลง ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการศึกษา

2. ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มพูนขึ้นโดยไม่หยุดนิ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูต้องติดตาม ให้ทันแต่ด้วยหน้าที่ และภาระการสอนที่รัดตัวครูจึงไม่ค่อยมีโอกาสที่จะติดตามความก้าวหน้า ทางวิชาการได้ทัน จึงจำเป็นต้องมีศิษยานิเทศก์คอยให้ความช่วยเหลือต่อครูในเรื่องนี้

3. การแก้ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ในการเรียนการสอน ต้องมีผู้ชำนาญการ โดยเฉพาะ ศิษยานิเทศก์จึงเป็นผู้ที่ถูกคัดเลือกเพื่อช่วยแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ

4. การศึกษาของประเทศไทยไม่อาจรักษามาตรฐานไว้ได้ จึงต้องมีศิษยานิเทศก์ คอยควบคุมดูแลระบบการเรียนการสอน

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530 : 7) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาว่า

1. กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคม ศิษยานิเทศก์ต้องทำตัวเป็นตัวแทนการ เปลี่ยนแปลงในการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา โดยการทำงานร่วมกับครู อาจารย์ เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในระดับต่าง ๆ

2. การผลิตครู สถาบันผลิตครู ผลิตครูไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำอย่างไร จึงจะผลิตครูให้มีประสิทธิภาพ การผลิตครูนั้นเมื่อไปทำงานในสถานศึกษาจะต้องมี การฝึกอบรมประจำการอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

3. มาตรฐานการศึกษา ในการรักษามาตรฐานการศึกษานั้นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ โดยเลือกจากผู้ที่มีความรู้มาทำงานและช่วยนิเทศความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่ครูที่ทำการสอนประจำ ให้มีความคิดกว้างไกล ก้าวหน้าทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

กิติมา ปรีดีดิลก (2535 : 263) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของการนิเทศ การศึกษา ไว้ว่า การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยาก จำเป็นจะต้องมีการนิเทศการศึกษา เพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถแตกต่างกัน

1. การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่มีความจำเป็นต่อการเจริญงอกงามของครู เพราะครูจะต้องมีการปรับปรุง ฝึกฝนอยู่ตลอดเวลา
2. เพื่อช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน
3. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูทันสมัยอยู่เสมอ เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 6) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน สรุปได้ดังนี้

1. เป็นการช่วยเหลือ ปรับปรุงบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้สามารถปรับตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว
  2. เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ เพื่อผู้รับการนิเทศสามารถปฏิบัติงานด้วยความมั่นใจ ถูกต้องตามกฎ ระเบียบแบบแผน เป้าหมายให้สำเร็จ ลุล่วงตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน
  3. เป็นการกำกับ ดูแลการดำเนินการศึกษาให้พัฒนาต่อไป
- บันลือ พฤษะวัน (2535 : 11) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา ดังนี้
1. การจัดการศึกษาทุกระดับ จัดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการดำรงชีวิต การนิเทศการศึกษาช่วยให้มีการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องทันต่อการเปลี่ยนแปลง
  2. วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้เจริญก้าวหน้าไม่หยุดยั้ง ตลอดจนแนวความคิดการสอนใหม่ได้รับการค้นพบจากการค้นคว้าวิจัยตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศการศึกษาซึ่งจะช่วยให้ครูได้มีความรู้ความเข้าใจที่จะใช้นวัตกรรมในการเรียน การสอนให้ทันสมัย
  3. วิชาชีพทางการสอนเป็นวิชาชีพชั้นสูง จำเป็นต้องมีการพัฒนา ซึ่งเป็นธรรมชาติของการพัฒนาวิชาชีพชั้นสูงที่ต้องการอาศัยความเชี่ยวชาญในการนิเทศการศึกษาเพื่อช่วย พัฒนาวิชาชีพ
  4. การจัดการศึกษาเป็นงานที่ละเอียดอ่อนและลึกซึ้ง มักจะประสบปัญหาและอุปสรรค จึงต้องใช้เทคนิคทางการนิเทศเข้าช่วยควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหา อุปสรรค ทั้งทางด้านวิชาการและการดำรงชีวิตที่ดีแก่เยาวชน
  5. การปฏิบัติการสอนย่อมจะมีความแตกต่างกันทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ จำเป็นต้องใช้วิธีการนิเทศเข้าช่วยพัฒนาการทั้งด้านวิชาการ และจิตใจของครูผู้สอนควบคู่กันไป

6. ความต้องการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้เรียน

7. งานนิเทศการศึกษาเป็นงานที่เชื่อมระหว่างการพัฒนาเทคนิคการเรียนการสอน และนำผลการวิจัยไปทดลองใช้กับการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นเนื่องจากสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ และเทคโนโลยี รวมทั้งความสามารถของครูที่แตกต่างกัน โดยใช้ยุทธศาสตร์การร่วมมือซึ่งกันและกันให้สอดคล้องกับปรัชญาหลักการศึกษา ตลอดจนความต้องการในการพัฒนาตนเองเพื่อยกระดับวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงจึงจำเป็นต้องมีการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

หลักการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษามีความมุ่งหมายเพื่อการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาระบบการศึกษาให้ดีขึ้น ช่วยให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้นิเทศการศึกษา หรือผู้ที่จะนำวิธีการของการนิเทศการศึกษาไปใช้จำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการนิเทศการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานซึ่งมีหลักการจากข้อเสนอแนะของนักการศึกษา กล่าวไว้ ดังนี้

ชาวี มณีสรี (2538 : 201 – 202) ได้กล่าวถึงหลักการนิเทศการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารได้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพ ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษามุ่งส่งเสริมสนับสนุน การประสานงานและแนะนำให้เกิดความเจริญของกรมแก่ครู โดยทั่วไป
2. การนิเทศการศึกษาดำเนินการอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย
3. การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการส่งเสริม สร้างสรรค์
4. การนิเทศการศึกษากับงานปรับปรุงหลักสูตร เป็นงานที่เกี่ยวข้องกัน
5. การนิเทศการศึกษาคือการสร้างมนุษยสัมพันธ์
6. การนิเทศการศึกษามุ่งสร้างเสริมบำรุงขวัญ

การนิเทศภายในโรงเรียน

ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นแนวทางหนึ่งที่จะการศึกษาได้ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการพบกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการปฏิรูปการศึกษา การนิเทศภายในโรงเรียนนี้ได้นักการศึกษา นักวิชาการ ทำการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ภิญโญ สาร (2526 : 232) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนว่า หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของผู้บริหาร โรงเรียน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาในการแนะนำครูให้รู้จักวิธีปรับปรุงวิธีการสอน

พนัส หันนาคินทร์ (2526 : 148) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนว่าเป็น การปรับปรุง ส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การนิเทศเป็นการช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกันและกันในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

สังัด อุทรานันท์ (2529 : 12) ได้กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษาใน โรงเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียน ของนักเรียน

วิรัช กิติพิเชษฐ์สุวรรณ (2535 : 6) ได้กล่าวถึงการนิเทศภายในโรงเรียนว่า หมายถึง กระบวนการสังเกตการสอนภายในห้องเรียน ซึ่งถือว่าห้องเรียนเป็นห้องคลินิกของหมอ การนิเทศแบบนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าการพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครูสามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2536 : 61) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนคือ การที่ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชา โดยความร่วมมือกับคณะครู ในโรงเรียนร่วมมือกันปรึกษาหารือเพื่อทำการปรับปรุงคุณภาพของบุคลากรในโรงเรียนให้ดีขึ้น นอกจากนี้โรงเรียนอาจเชิญวิทยากรและศึกษานิเทศก์มาร่วมงานด้วย

อุดมศักดิ์ พลอยบุตร (2536 : 57) ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน โดยกล่าวว่า หมายถึง การสอนงาน มีการชี้แนะ(แนะนำ) มีการทำเป็นตัวอย่าง หาทางช่วย ส่งเสริมให้กำลังใจการปฏิบัติงานพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2536 : 5) ที่กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการส่งเสริม แนะนำ ชี้แนะ ปรึกษา หรือประสานงาน และปรับปรุงพัฒนา เพื่อคุณภาพของนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 4) ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนว่า หมายถึง เป็นความพยายามทุกวิถีทางของผู้บริหาร โรงเรียนที่จะปรับปรุง และส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดีขึ้นเป็นการเพิ่มพลังการปฏิบัติงานของครูรวมทั้งให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ และผลสุดท้ายคือ การศึกษาของเด็กก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับ สุทธนู ศรีไสย์ (2537 : 3) ที่กล่าวถึงความหมายของการนิเทศภายในว่าหมายถึง การให้ความช่วยเหลือโดยตรงแก่ครูผู้สอนเพื่อให้เป็นครูที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพและพัฒนาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทางกายภาพ ซึ่งผลดังกล่าวจะทำให้ นักเรียนที่เป็นเป้าหมายหลักของการเรียนการสอน ได้รับประโยชน์อันยิ่งใหญ่จากการสอนของครู

สนั่น มีศักดิ์ธรรม (2540 : 319) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนว่า การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนกับบุคลากรในโรงเรียน ในการแก้ไขปรับปรุงการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนว่า หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินการมีการวางแผน ควบคุม ตรวจสอบเพื่อให้เกิดความร่วมมือกันของบุคลากรในโรงเรียนทุกฝ่าย โดยใช้เทคนิค ชี้แนะ กระตุ้น ชี้แนะ ส่งเสริม ช่วยเหลือให้ครูผู้สอนเกิดความกระตือรือร้นและใช้เทคนิคการสอนที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมให้เต็มตามวัยและศักยภาพ ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวม ทำให้ผลการศึกษาดีขึ้นพัฒนาขึ้น

ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศมีความแตกต่างตามสภาพปัญหา และความต้องการที่จะนิเทศของแต่ละพื้นที่ซึ่งจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคม มีหน่วยงานและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน ไว้ดังนี้

บันลือ พุททษะวัน (2537 : 80) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่ามี 5 ประการ ดังนี้

1. มุ่งพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้รับรู้ มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้ดีขึ้น
2. มุ่งพัฒนางาน หมายถึง งานการเรียนการสอนและสร้างสรรค์งานให้มีประสิทธิภาพ
3. มุ่งส่งเสริม ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดการศึกษา และการนิเทศ ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน ที่จะได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายในชุมชน

4. ส่งเสริมขวัญ และกำลังใจบุคลากรให้ทำงานด้วยความมั่นใจ มีกำลังใจในการทำงาน

5. ประสานงาน และอำนวยความสะดวก ส่งเสริมการนิเทศจากภายนอกอย่างสม่ำเสมอ

ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน จากนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา มุ่งส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือให้ครูได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอน รู้ขอบข่ายในควมรับผิดชอบของตนเอง และส่งเสริมให้ครูสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ซึ่งเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนที่ต้องร่วมมือกันปฏิบัติ โดยเฉพาะผู้บริหาร โรงเรียนต้องใช้เทคนิคการพัฒนาคน พัฒนางาน ประสานสัมพันธ์สร้างขวัญกำลังใจเพื่อส่งเสริม และรักษาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานที่ถูกกำหนดไว้

หลักการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและได้ผลดีนั้น จำเป็นต้องมีหลักการ ซึ่งได้กล่าวอย่างแนวและหลักการจากนักการศึกษา ได้ศึกษาและค้นคว้าในด้านการนิเทศภายใน เพื่อให้ประกอบการนิเทศภายในโรงเรียนต่อไป

ซารี มณีสรี (2532 : 13) ได้มีการศึกษาในเรื่องหลักการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้กับครู อาจารย์ โดยได้กล่าวถึงกรนิเทศ ดังนี้

1. การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการกระตุ้นเตือน การประสานงาน และแนะนำให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ครู โดยทั่วไป
2. การนิเทศภายในโรงเรียนตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย
3. การนิเทศเป็นกระบวนการส่งเสริมการสร้างสรรค
4. การนิเทศตรงกับกรปรับปรุงหลักสูตรเป็นงานที่เกี่ยวข้องพันกัน
5. การนิเทศมุ่งส่งเสริมบำรุงขวัญ
6. การนิเทศ คือการสร้างมนุษยสัมพันธ์
7. การนิเทศมีจุดมุ่งหมายที่จะจัดช่องว่างระหว่างโรงเรียน และชุมชน โดยเฉพาะในเขตชนบท

รัชนี พรรณพานิช (2532 : 5 – 6) ได้ทำการค้นคว้าเกี่ยวกับหลักการนิเทศภายในโรงเรียน และได้สรุปเรื่องเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ไว้ดังต่อไปนี้

1. การนิเทศต้องมีความเป็นวิทยาศาสตร์
2. การนิเทศต้องเป็นความร่วมมือกัน
3. การนิเทศต้องเป็นการสร้างสรรค์
4. การนิเทศต้องเป็นประชาธิปไตย

5. การนิเทศต้องมีผลในทางปฏิบัติ
6. การนิเทศต้องเป็นไปอย่างมีระบบ
7. การนิเทศต้องตั้งอยู่บนรากฐานของปรัชญา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533 : 9) ได้กล่าวถึงการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยหลักการที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การเป็นผู้นำคือ ใช้อิทธิพลของบุคคลที่ทำให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มเป็นไปตามเป้าหมาย
  2. การร่วมมือคือ การกระทำร่วมกันและรวมพลังทั้งหมดเพื่อแก้ปัญหาด้วยกัน โดยยอมรับและยกย่องผลของความร่วมมือในการปรับปรุงการเรียนการสอนจากหลายฝ่าย และทำหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน ในการองค์กรการประเมินผลตลอดจนการประสานงาน
  3. การเห็นใจคือ การนิเทศการศึกษาจะต้องคำนึงถึงบุคคลที่ร่วมงานด้วยความเห็นใจ จะทำให้ตระหนักในคุณค่าของมนุษยสัมพันธ์
  4. การสร้างสรรค์คือ การนิเทศการศึกษาจะต้องทำให้ครูเกิดพลังที่จะคิดริเริ่มในสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ หรือทำงานด้วยตนเอง
  5. การบูรณาการ เป็นกระบวนการซึ่งรวมสิ่งกระจัดกระจายให้สมบูรณ์มองเห็นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
  6. การมุ่งชุมชน เป็นการแสวงหาปัจจัยที่สำคัญในชุมชนและการปรับปรุงปัจจัยเหล่านั้นเพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ในชุมชนให้ดีขึ้น
  7. การวางแผน หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ซึ่งเกี่ยวกับการแสวงผลในอนาคต การกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการ ไว้ล่วงหน้าการพัฒนาทางเลือกเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุถึงจุดประสงค์และการเลือกทางปฏิบัติให้เหมาะสมที่สุด
  8. การยืดหยุ่น หมายถึง ความสามารถที่จะถูกความเปลี่ยนแปลงได้และพร้อมเสมอที่จะสนองความต้องการสภาพที่เปลี่ยนแปลงได้
  9. การวัดวิสัย หมายถึง คุณภาพที่เป็นผลงานจากหลักฐานตามสภาพความจริงมากกว่าความเห็นส่วนบุคคล
  10. การประเมิน หมายถึง การหาความจริงโดยการวัดที่แน่นอนและหลายอย่าง
- สัจด์ อุทรานันท์ (2529 : 120 – 121) กล่าวถึงหลักการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้
1. ผู้บริหาร โรงเรียนต้องถือว่า การนิเทศการศึกษาเป็นงานในความรับผิดชอบของผู้บริหารโดยตรง สำหรับการดำเนินงานนิเทศนั้นผู้บริหารอาจดำเนินการเอง หรือมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการแทน

2. การนิเทศภายใน โรงเรียนจะสำเร็จลงได้ก็จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกัน ทั้ง 3 ฝ่าย ฝ่ายบริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ หากขาดความร่วมมือจากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด การนิเทศจะไม่มีโอกาสพบกับความสำเร็จได้เลย

3. ทุกฝ่ายจะต้องตระหนักถึงความเข้าใจว่าการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนนั้น เป็นการทำงานร่วมกัน เพื่อช่วยพัฒนาเพื่อนร่วมงานให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน สูงขึ้น การนิเทศไม่ใช่การขู่บังคับ ขู่เชิญ หรือจับผิดแต่ประการใด

4. บุคลากรภายใน โรงเรียนต้องมีการยอมรับและให้เกิดยึดซึ่งกันและกัน ในสภาพ ที่แท้จริงแล้วไม่มีใครที่จะมีความเชี่ยวชาญในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นจึงน่าจะจะได้แลกเปลี่ยนและ ถ่ายทอดความเชี่ยวชาญให้แก่เพื่อนร่วมงานเพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานมีความรู้ความสามารถสูงขึ้น

5. การนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียน จะต้องเกิดจากความจำเป็นในการแก้ปัญหา หรือสนองความต้องการในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

6. การสร้างเสริมกำลังใจของผู้บริหารจะมีผล โดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ของผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้น จึงถือว่าการสร้างเสริมกำลังใจของผู้บริหารจะส่งผลต่อความสัมฤทธิ์ ผลของการนิเทศภายใน โรงเรียนด้วย

ซุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2536 : 17 – 21) กล่าวถึงหลักการ และความคิดที่สำคัญของ การบริหารและการนิเทศภายใน โรงเรียนว่า หลักการสำคัญของการบริหารและการนิเทศภายใน มีพื้นฐานมาจากปรัชญา ดังต่อไปนี้

1. การบริหารและการนิเทศภายใน โรงเรียนต้องเป็นประชาธิปไตย (School Administration and Supervision must be Democratic) หมายถึง ผู้บริหารและผู้นิเทศภายใน โรงเรียนเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย คำนึงถึงความสามารถและศักยภาพของบุคลากรทุกคน ในโรงเรียน ไม่หยุดชะงักการทำและความคิดสร้างสรรค์ของครู อาจารย์ ควรสนับสนุน ส่งเสริมเพื่อให้บรรลุจุดหมายของการศึกษาได้พัฒนายิ่งขึ้น โดยส่วนรวม

2. การบริหาร และการนิเทศภายใน โรงเรียน จะต้องอาศัยพฤติกรรม หรืออุปนิสัย ในการร่วมมือประสาน หมายถึง การประสานความคิดโดยกระบวนการกลุ่ม ร่วมมือหาทางแก้ไข ร่วมปรึกษา หรือวางแผนการเรียนการสอนร่วมกัน

3. การบริหารและการนิเทศภายใน โรงเรียนจะต้องเป็นวิทยาศาสตร์ (School Administration and Supervision must be Scientific) หมายถึงการแก้ปัญหาโดยอาศัยเหตุผล ความจริง การศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมีระบบข้อมูลที่ใช้อ้างอิงได้

4. การบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียน ต้องอาศัยหลักการทางปรัชญาการศึกษา (School Administration and Supervision must be Based on Educational Philosophy) หมายถึง การยึดแนวทาง ทฤษฎีเป็นหลักในการดำเนินงาน

5. การบริหาร และการนิเทศภายในโรงเรียน ต้องสร้างสรรค์ (School Administration and Supervision must be Creative) หมายถึง การส่งเสริมให้มีความคิด รู้จักคิดสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ นำนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษาและมีประสิทธิผล มีการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ อำนาจความสะดวกเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

6. การบริหาร และการนิเทศภายในโรงเรียน ต้องอาศัยหลักการประเมินผลเพื่อให้ทราบผลที่ชัดเจน (School Administration and Supervision must be Evaluated in the Right of their Results) หมายถึง การประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามวัตถุประสงค์ ซึ่งผู้บริหาร โรงเรียนควรร่วมมือกับครูผู้สอนกำหนดไว้

7. ความรับผิดชอบและการควบคุมของการบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียนต้องควบคู่ไปกับระบบ (Responsibility and Control in Matter of School Administration and Supervision must Run Paralleled Throughout the System) หมายถึง การมอบหมายความรับผิดชอบแก่บุคลากรในโรงเรียนให้เป็นระบบเพื่อควบคู่ดูแลให้ความช่วยเหลือแก่ครู อาจารย์

8. การบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียน ต้องยึดความเจริญเติบโต และพัฒนาการของนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (School Administration and Supervision must be Centered on Child Growth and Development) จุดหมายที่สำคัญของการบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกและเพื่อให้เด็กนักเรียนมีพัฒนาการก้าวหน้า

9. การบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียนต้องมีความยืดหยุ่น (School Administration and Supervision must be Flexible) กิจกรรมในการบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียนมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 529) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการพัฒนาร่วมกันของผู้บริหารโรงเรียน และคณะผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ โดยการปฏิบัติการอย่างมีขั้นตอน การปฏิบัติงานที่ชัดเจนต่อเนื่อง

1. การนิเทศภายในโรงเรียน เน้นบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตย ขอมรับในบทบาทหน้าที่ของผู้ร่วมงานและภารกิจที่กำหนดร่วมกัน

2. การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการสร้างสรรค์และส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนทำงานด้วยความมั่นใจ และภูมิใจในผลงานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ

3. การนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นการตั้งอยู่บนรากฐานของการพัฒนาวิชาชีพ มากกว่าที่จะเป็นความสัมพันธ์ในแต่ละบุคคล

4. การนิเทศภายในสถานศึกษา มุ่งบรรยากาศที่เป็นกันเอง ได้แก่ กระตุ้นให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันและช่วยให้ครูเกิดความรู้สึกว่า พบวิธีที่ดีกว่าเดิมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

สรุปได้ว่า การบริหาร โรงเรียนต้องมองในลักษณะภาพรวมทั้งหมดของโรงเรียน หลักการนิเทศภายใน โรงเรียนจึงต้องให้ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม อาศัยความร่วมมือและการประสานงานที่ดีผู้บริหาร โรงเรียนจะร่วมกันทำงานกับคนอื่นบนพื้นฐานของความดี และการพึงพอใจของทุกฝ่าย เพื่อจะได้พัฒนาบุคลากรครูให้ก้าวหน้า ส่งเสริมความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ตลอดจนความเป็นประชาธิปไตยเพื่อส่งผลให้งานเกิดความสำเร็จมีประสิทธิภาพสูง

ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน

กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียน เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของบุคลากรใน โรงเรียน ในการปฏิบัติภารกิจรอบงานของโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ในเรื่องของความจำเป็นของการนิเทศภายใน โรงเรียนนี้มีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

อาคม จันทสุนทร (2527 : 36) มีความเห็นว่า การนิเทศภายในมีความจำเป็นเพราะ จะก่อให้เกิดผลดีต่อการดำเนินงานของโรงเรียนหลายประการ คือ

1. เป็นการช่วยเสริมกำลังของศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารการศึกษาที่มีไม่พอที่จะนิเทศการศึกษาได้อย่างทั่วถึง
  2. การนิเทศโดยบุคลากรใน โรงเรียนเองนั้นผู้นิเทศเป็นผู้ใกล้ชิดที่มีอยู่ใน โรงเรียนย่อมมีความรู้ในปัญหาได้ดี และสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดกว่าที่จะให้คนภายนอกมานิเทศ
  3. ผู้นิเทศใน โรงเรียนมีความคุ้นเคยกับครู จะทำให้บรรยากาศในการนิเทศมีความเป็นกันเอง ไม่ต้องเสียเวลาสร้างความคุ้นเคยเหมือนกับศึกษานิเทศก์ หรือผู้บริหารการศึกษาภายนอกโรงเรียน
  4. ผู้นิเทศใน โรงเรียนสามารถติดตามการปฏิบัติงาน หรือผลงานนิเทศได้ตลอดเวลา เพราะอยู่ใกล้ชิดกัน และสามารถทำให้งานดำเนินไปถึงจุดหมายโดยไม่ขาดความต่อเนื่อง
- รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์ (2528 : 1 – 2) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียน ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้การเรียนการสอนพัฒนาไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดจำเป็นต้องมีการนิเทศ และถึงแม้จะไม่มีศึกษานิเทศก์มาให้ความช่วยเหลือ ผู้บริหารแต่ละโรงเรียนก็พยายามทำหน้าที่นี้เพราะการนิเทศจะช่วยเสริมคุณภาพการศึกษาของนักเรียน

2. เพื่อส่งเสริมครู อาจารย์ในโรงเรียนได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถและนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงหรือใช้เป็นเครื่องมือในการเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมได้ นอกจากจกการสอนแล้ว ยังเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงพฤติกรรมบางประเภทของนักเรียนได้อีกด้วย

3. การจัดโครงการนิเทศไม่ว่าจะด้วยวิธีใด สามารถกระตุ้นให้เกิดแนวคิดใหม่แก่ครู อาจารย์ภายในโรงเรียนได้

4. เพื่อให้ครู อาจารย์ ได้ทราบนโยบาย ปรัชญา ตลอดจนวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ซึ่งมีส่วนช่วยให้ครู อาจารย์ได้พัฒนาการเรียนการสอนของตน

5. เพื่อเป็นการเสริมสร้างและกำลังใจของครู ก่อให้เกิดความรู้สึกลดอคัญในการทำงาน เพื่อจะได้ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุจุดหมายเดียวกัน มีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความรักและภูมิใจในอาชีพครูที่ปฏิบัติอยู่

สัจด์ อุทรานันท์ (2530 : 116 – 117) กล่าวถึง ความจำเป็นในการนิเทศภายใน โรงเรียน ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์โดยตำแหน่งมีจำนวนจำกัด จึงไม่สามารถสนองความต้องการทางการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนต่างๆ ได้ทั่วถึง

2. สภาพและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน จึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์ซึ่งอยู่นอกจะทราบสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียนการสนองความต้องการจึงเป็นไปได้ยาก

3. ในสภาพปัจจุบัน บุคลากรส่วนใหญ่มีความรู้ ความสามารถเพียงพอ และบางคนยังมีความชำนาญในเฉพาะสาขาวิชาอีกด้วย จึงสมควรใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และยังเป็นการสร้างการยอมรับซึ่งกันและกันอีกด้วย

4. เป็นการสอดคล้องกับปรัชญา หลักการ และวิธีการของการนิเทศสมัยใหม่ที่สุด ซึ่งการนิเทศสมัยใหม่จะเกิดขึ้นโดยการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่จะต้องมีคนมาคอยชี้แนะให้ทำงานอยู่ตลอดเวลา

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530 : 93 – 94) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นของการนิเทศภายใน โรงเรียน ไว้ดังนี้

1. การนิเทศเป็นการสร้างเสริมคุณภาพทางการเรียนการสอนภายในโรงเรียน เพราะถ้าไม่มีการนิเทศแล้ว ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนอาจจะเอาแบบอย่างที่ไม่ถูกต้องจากครู

คนอื่น เช่น ดูแบบอย่างจากครูที่สอนมานาน ๆ โดยไม่มีการปรับปรุงประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม

2. ครูควรได้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาความพร้อมทางด้านการเรียนการสอน และทางวิชาการ ถ้าครูไม่ได้รับการนิเทศอาจแสดงออกในทางที่ผิด เช่น มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มักจะทำอะไรหรือสอนอะไรก็ได้ตามใจตนเอง

3. โรงเรียนต้องมีการนิเทศ เพราะ โครงการที่ประกอบด้วยข้อมูลจากการนิเทศ จะสามารถช่วยให้การจำแนกคุณภาพของครูและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ได้นอกจากนี้หลักฐานและข้อมูลต่าง ๆ ยังสามารถช่วยในการตัดสินใจปัญหาบางอย่างของโรงเรียนได้

4. การนิเทศสามารถกระตุ้นและนำทางความคิดใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นกับครูในโรงเรียน โดยเฉพาะในกรณีที่น่าเอาเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ตลอดจนการวิจัยมาใช้จะเป็นการช่วยในการเก็บข้อมูลในการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ

5. โรงเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องอบรมครู โดยกระทำต่อเนื่องกันไปเพราะไม่มีหลักประกันได้ว่าครูที่ผ่านสถาบันฝึกหัดครูมาแล้วจะเป็นครูที่มีคุณภาพดีตลอดไป

6. เพื่อเป็นการช่วยให้ครูได้เข้าใจอย่างชัดเจนถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยทั่ว ๆ ไปปรัชญาของโรงเรียน วัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อช่วยให้ครูจัดการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์

7. เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญ กำลังใจของคณะครูและก่อให้เกิดความรู้สึกลดคล้อยในการทำงานเพื่อที่จะได้ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุจุดหมายปลายทางสิ่งเดียวกัน มีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความรักและภูมิใจในอาชีพครูที่ตนกำลังปฏิบัติอยู่

นอกจากนี้ ส่วนงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 8) ได้ให้ความสำคัญและความจำเป็นต่อการนิเทศภายใน ดังนี้

1. ภายในโรงเรียนย่อมมีครูที่มีประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถที่แตกต่างกัน ประสิทธิภาพของงานการเรียนการสอนย่อมแตกต่างกันจะลดช่องว่างดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนต้องนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตามโดยธรรมชาติมักจะมีปัญหาเกิดขึ้น หากเป็นหน่วยงานใหญ่ ย่อมแตกต่างกัน โรงเรียนซึ่งประกอบด้วยคณะครู อาจารย์ นักเรียนพื้นฐานแตกต่างกัน การป้องกันปัญหาต่าง ๆ ให้ลดลงวิธีหนึ่งก็คือการนิเทศภายในโรงเรียน

สรุปว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียน เพราะเป็นการนิเทศโดยบุคลากรภายใน โรงเรียนเองซึ่งเข้าใจปัญหาของผู้ร่วมงานด้วยกันเป็นอย่างดี สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดด้วยบรรยากาศแห่งความคุ้นเคยฉันท์มิตรผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องจัดดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนให้ครูช่วยเหลือครู พัฒนาศักยภาพให้มีประสิทธิภาพ

ปรับปรุงการเรียนการสอนทำให้ครูมีวิสัยทัศน์ก้าวทันโลกที่กำลังเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาส่งประโยชน์แก่ตัวนักเรียนมากที่สุด

การนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ มีผู้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความหมายไว้หลายประการมีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันไปตามแนวคิดของบุคคล สำหรับโครงการการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ให้ความหมายว่า หมายถึง กระบวนการในการส่งเสริม สนับสนุนหรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักคือ การสอนหรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมให้เต็มตามศักยภาพโดยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานใน 5 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 45)

1. ด้านการประเมินความต้องการจำเป็น
2. ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย
3. ด้านการหาทางเลือก
4. ด้านการลงมือปฏิบัติ
5. ด้านการติดตาม และประเมินผล

หลักการการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ มีหลักการที่สำคัญดังนี้
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 45)

1. การนิเทศภายใน โรงเรียนจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ตามขั้นตอนกระบวนการนิเทศ
2. บุคลากรที่เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียนคือผู้บริหารและต้องดำเนินการ โดยเปิด โอกาสให้คณะครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
3. การนิเทศภายใน โรงเรียนจะต้องสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูในโรงเรียนสอดคล้องกับระดับพัฒนาการของครู
4. เป้าหมายสำคัญของการนิเทศคือ การส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูให้ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติการสอน หรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนในทุกด้านให้เต็มตามศักยภาพ

ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 52)

ได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

ภารกิจหลักที่สำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาคือ การดำเนินการให้มีการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้สามารถสร้างเสริมนักเรียน ให้มีการพัฒนาทุกด้านเต็มตามศักยภาพ ซึ่งผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องรวมพลังของครูเพื่อสร้างสรรค์ให้บรรลุเป้าหมายในขณะเดียวกัน ก็มีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการทำงานให้แก่ครูทุกคนในโรงเรียน เพื่อเสริมขวัญและกำลังใจให้ครูสามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเอง ให้ดีขึ้นอยู่เสมอและตรงตามความต้องการพัฒนาการของนักเรียน ด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การนิเทศที่จัดขึ้นภายใน โรงเรียน โดยความร่วมมือของครูทุกคนใน โรงเรียน จึงเป็น เครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหาร โรงเรียนที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาการครู ให้มีความสามารถในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ และร่วมมือกันวางแผนพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ ขณะเดียวกันครูก็มีความมั่นใจ และภาคภูมิใจที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน การจัดการที่ดีเป็นกุญแจนำไปสู่ความสำเร็จ ขององค์กร การนิเทศที่ดีนำไปสู่การจัดการที่ดี

ขอบข่ายของงานนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

โดยทั่วไป และใน โครงการนิเทศภายใน โรงเรียนของ โรงเรียนในสังกัด สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้แบ่งงานเป็น 6 งานตามภารกิจของผู้บริหาร โรงเรียน ได้แก่ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานอาคารสถานที่ งานธุรการ และการเงิน และงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ซึ่งจากการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดพบว่า การนิเทศของ โรงเรียน โดยทั่วไปยังไม่ส่งผลให้ครู สามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดีขึ้น เพราะการนิเทศมุ่งเน้นไปที่ การบริหารภารกิจโรงเรียนมากกว่าการสอน ดังนั้น การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาจึงได้ พัฒนาแนวคิดในการพัฒนาระบบนิเวศของโรงเรียนที่มุ่งเน้นการพัฒนาครูให้สามารถปรับปรุง กิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดีขึ้น โดยคาดหวังว่าเมื่อโรงเรียนสามารถพัฒนาระบบ การนิเทศอย่างถาวรขึ้นภายในโรงเรียนได้แล้ว โรงเรียนก็จะประสบผลสำเร็จในการบริหาร และใช้หลักสูตรประถมศึกษา หรืออาจกล่าวได้อีกว่าการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในปัจจุบันมุ่งเน้นการสอนของครู จึงได้นำ แนวคิดของ กลิคแมน (Glickman, 1985 : 145) ที่จัดขอบข่ายงานนิเทศของโรงเรียนไว้ 5 งาน ดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือแก่ครู โดยตรง (Direct Assistance)
2. การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ (Staff Development)
3. การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม (Group Development)
4. การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)
5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในห้องเรียน (Action Research)

ขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

การนิเทศเพื่อการพัฒนาครูให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะตามเป้าประสงค์ ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น มีขั้นตอนกระบวนการดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2541 : 54)

1. ด้านการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลที่แสดงสภาพปัจจุบันของสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือเรื่องหนึ่งเรื่องใดแล้วนำมาพิจารณากับข้อมูลที่แสดงภาพปลายทาง หรือสภาพความสำเร็จของงานถ้าข้อมูลแสดงสภาพปัจจุบันสอดคล้องกับข้อมูลแสดงความสำเร็จของงานหรือดีกว่าหรือสูงกว่า แสดงว่า มีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข ไม่มี แต่จะต้องมีการเพิ่มความคาดหวังให้พัฒนาต่อไป แต่ถ้าข้อมูลแสดงสภาพปัจจุบันไม่สอดคล้องกับข้อมูลแสดงภาพสำเร็จของงาน หรือค้อยกว่าก็แสดงว่ามีความต้องการจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น การประเมินความต้องการ จำเป็นในการพัฒนาดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.1 กำหนดสิ่งที่ประเมินและองค์ประกอบที่จะประเมิน

1.2 กำหนดสภาพความสำเร็จและเกณฑ์ประเมิน

1.3 กำหนดแหล่งข้อมูล

1.4 กำหนดวิธีการ เครื่องมือ และระยะที่จะเก็บข้อมูล

1.5 สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

1.6 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.7 วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำเป็นสารสนเทศ

1.8 พิจารณาเปรียบเทียบสารสนเทศแสดงสภาพปัจจุบันกับสภาพความสำเร็จของงานหรือภาพปลายทาง โดยใช้เกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้เป็นเครื่องมือในการพิจารณาว่ามีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาต่อไปหรือไม่

1.9 เขียนข้อความแสดงสภาพที่ต้องการปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

1.10 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นที่จะต้องพัฒนาและนำเสนอให้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงอยู่เสมอ

i71147

๑พ
3๗2.1๒013
๒๕๖๕
หน้า ๑

25

2. ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย เพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนาหมายถึง การวิเคราะห์ผล หรือข้อมูลที่ได้รับจากการประเมิน และองค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อสภาพความสำเร็จของงาน เพื่อประโยชน์ในการกำหนดจุดที่จะพัฒนาและประเมินแนวทางเลือกที่จะพัฒนา การเลือก จุดที่พัฒนาให้เหมาะสมทำให้การนิเทศของ โรงเรียนมีโอกาสและประสบความสำเร็จได้ จุดที่จะพัฒนาอาจพิจารณาในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

- 2.1 ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน
- 2.2 เจตคติต่อวิชาชีพ
- 2.3 ค่านิยมในการพัฒนาตนเอง
- 2.4 ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 2.5 ความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนานักเรียน

3. ด้านการหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา เป็นการพิจารณาเลือกยุทธศาสตร์ที่จะใช้ในการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาให้มีความเป็นไปได้ หรือมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จมากที่สุด โดยคำนึงถึงจุดที่จะพัฒนา หรือข้อจำกัดของหน่วยงาน การหาแนวทางเลือกเพื่อการพัฒนา มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

- 3.1 รวบรวมข้อมูลแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ในการพัฒนา
- 3.2 พิจารณาแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ในการพัฒนา
- 3.3 พิจารณาข้อดีข้อเสียของแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้
- 3.4 เลือกแนวพัฒนาที่เหมาะสมที่สุดที่จะให้บรรลุความต้องการ

4. ด้านการลงมือปฏิบัติ เป็นการนำยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้มาลำดับขั้นตอน การดำเนินการและกำหนดสิ่งสนับสนุนในการตามขั้นตอน ดังนี้

- 4.1 กำหนดรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ
- 4.2 กำหนดสิ่งสนับสนุนในการดำเนินการ ซึ่งได้แก่ งบประมาณ บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น
- 4.3 กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ
- 4.4 วางแผนติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 4.5 จัดทำแผนนิเทศโรงเรียน
- 4.6 ประชุมชี้แจงและมอบหมายงานให้ตรงตามความสามารถของผู้นิเทศ
- 4.7 ผู้นิเทศจัดทำปฏิทินนิเทศและประสานปฏิทินนิเทศกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- 4.8 ผู้นิเทศจัดกิจกรรมนิเทศตามแผนนิเทศที่ได้รับมอบหมายตามปฏิทิน

นิเทศที่กำหนดไว้

4.9 ผู้นิเทศบันทึกการนิเทศตามกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย และรายงานผลการนิเทศให้ผู้บริหาร โรงเรียนทราบ

5. ด้านการติดตามประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข เป็นการรวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินการนิเทศและผลที่ได้รับระหว่างดำเนินการ เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการตามแผนนิเทศ ข้อมูลที่ได้นำไปเปรียบเทียบกับสภาพความสำเร็จของแผนนิเทศ หากพบว่าไม่เป็นไปตามสภาพความสำเร็จที่กำหนดไว้ก็ต้องพิจารณาว่ามีข้อบกพร่องตรงไหน อย่างไร และหาวิธีพัฒนาให้ดีขึ้น หรือหากพบว่าการดำเนินการตามแผนนิเทศบรรลุผลที่คาดหวังไว้ แต่จากการดำเนินการพบว่ามีวิธีการที่ดีกว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าก็อาจพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นอีกได้

บทบาทของผู้บริหารกับการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

บทบาทของผู้บริหารกับการนิเทศ เป็นประเด็นที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน การนิเทศภายในโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือประสบกับความล้มเหลว ผู้บริหารมีส่วนรับผิดชอบอย่างสูงยิ่งในลำดับแรก นักวิชาการได้กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารกับการนิเทศ ดังนี้

กิตติมา ปริดิติลล (2532 : 307) กล่าวว่า ผู้บริหารควรมีบทบาทต่อการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

1. สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการนิเทศภายในอย่างจริงจังและจริงใจ
2. ทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่ดีของครูทุกโอกาส ให้คำแนะนำชี้แหล่งวิชาการให้แก่ครู
3. บริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในทุก ๆ ด้าน
4. ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
5. สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

สำหรับบทบาทของผู้บริหารกับการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบเพื่อให้การพัฒนาภายในโรงเรียนนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 59) ได้สรุปไว้ ดังนี้

1. ศึกษาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบนิเทศของโรงเรียน
2. สร้างความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องพัฒนานักเรียนให้มีพัฒนาการทุกด้านเต็มตามวัยและตามศักยภาพ และพัฒนาตนเองให้แก่คณะครูในโรงเรียน
3. จัดหรือดำเนินการให้มีการจัดระบบนิเทศของโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลหลักในการดำเนินการ
4. ให้ความรู้ ให้คำแนะนำแก่บุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้นิเทศในโรงเรียน
5. ร่วมดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศของโรงเรียนกับคณะผู้นิเทศในโรงเรียน

6. ติดตามประเมินผลดำเนินการร่วมกับคณะครูในโรงเรียนและให้ข้อมูลป้อนกลับแก่คณะครูในโรงเรียนให้เห็นความก้าวหน้าของตน

7. เผยแพร่ความสำเร็จของคณะครูในโรงเรียน ให้การเสริมแรง ให้การยกย่องเพื่อให้เกิดขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน

สรุปว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญมากบุคลากรในโรงเรียนทุกคนต้องปฏิบัติงานประสานกันอย่างเป็นระบบ สม่่าเสมอและต่อเนื่อง และผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งในโรงเรียนในการดำเนินการเพราะการจัดการเรียนการสอนจะก้าวหน้าหรือล้มเหลวจะขึ้นอยู่กับผู้บริหาร โรงเรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ผู้บริหารยังเป็นบุคคลที่ช่วยผลักดัน ส่งเสริมให้กิจกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียนบรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียนอันเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุด

สภาพความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 60) ได้กล่าวถึง สภาพความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบไว้ ดังนี้

1. ครูตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนานักเรียนให้ตรงตามความต้องการ
2. ครูสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ และตรงตามความต้องการ การพัฒนาของนักเรียนด้วยเทคนิควิธีการที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในนั้น ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ทำการวิจัยไว้ซึ่งจะนำเสนอ ดังต่อไปนี้

สงัด อุทรานันท์ (2530 : 34) ได้สังเคราะห์ข้อค้นพบจากงานวิจัยทางการนิเทศการศึกษาในประเทศไทยที่จัดทำในปี พ.ศ. 2517 - 2530 พบว่า วิธีการนิเทศที่นิยมใช้มากที่สุดคือ การประชุม การสัมมนา และการฝึกอบรม สำหรับสภาพการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยทั่วไปพบว่า โรงเรียนทุกสังกัดและทุกระดับจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนน้อยมาก และมักจะจัดเป็นครั้งคราว ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น ส่วนใหญ่เนื่องมาจากขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการจัดการนิเทศการศึกษา ขาดวิทยากร และขาดการประสานงานกับแหล่งวิชาการต่าง ๆ ขาดงบประมาณ ขาดวัสดุอุปกรณ์ ขาดการสนับสนุน

และติดตามผลงานของหน่วยงาน สำหรับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับครู คือครูไม่ยอมรับ และไม่ศรัทธาต่อผู้ให้การนิเทศ นอกจากนี้ ครูยังเกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความไว้วางใจในการจัดการเรียนการสอน

คำร้อง พงษ์พิมาย (2534 : 128 – 129) ได้ศึกษาปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 พบว่า

1. ปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 โดยส่วนรวมและจำแนกตามขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง ขั้นตอนที่มีปัญหามากกว่าขั้นตอนอื่น ๆ คือ การประเมินผลการนิเทศ

2. ปัญหาการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยส่วนรวม และจำแนกตามขั้นตอน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหาการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกตามขั้นตอนผู้บริหารมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และระดับปานกลาง ผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร ผู้ให้การนิเทศ และผู้รับการนิเทศทั้ง โดยส่วนรวมและจำแนกเป็นขั้นตอน มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ขนาดของโรงเรียนและบทบาทของบุคลากร มีผลต่อปัญหาการดำเนินงานการนิเทศภายในโดยส่วนรวม แต่เมื่อพิจารณาตามขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอน ไม่มีผลต่อการวางแผนการนิเทศ แต่มีผลต่อปัญหาการเตรียมการนิเทศ การดำเนินการนิเทศและการประเมินผลการนิเทศ

ทวิชัย คำภักดี (2535 : 108 – 110) ได้ศึกษาปัญหาการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า

1. ผู้บริหาร โรงเรียนและครู อาจารย์ สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยส่วนรวมและจำแนกเป็นขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

2. ผู้บริหาร โรงเรียน และครู อาจารย์ สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศการสอนในโรงเรียนโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ พิจารณาขั้นตอนพบว่า การศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาความต้องการของโรงเรียน มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ครู อาจารย์มีทัศนคติอยู่ในระดับสูงกว่าผู้บริหาร โรงเรียน ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหาร โรงเรียนและครู อาจารย์ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันมีทัศนะเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยส่วนรวมและจำแนกเป็นขั้นตอน ไม่แตกต่างกับปัญหาการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยส่วนรวมและจำแนกเป็นรายขั้นตอนไม่แตกต่างกัน

4. ในการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนปรากฏว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัญหา วาชัยขุง (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษาในโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่นปีการศึกษา 2534 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่มีการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 10 กิจกรรมคือ การประชุมพิเศษ การประชุมกลุ่ม การอบรมสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การพบปะสนทนา การสังเกตการสอน การสาธิตการสอน การศึกษานอกสถานที่ การบรรยายหรือปาฐกถาและการแจกเอกสาร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก 3 ด้านเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การประชุมกลุ่ม การประชุมพิเศษ และการประชุมปฏิบัติการ การดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางมี 7 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ การพบปะสนทนา การอบรมสัมมนา การศึกษานอกสถานที่ การแจกเอกสาร การสังเกตการสอน การสาธิตการสอน และการบรรยายหรือปาฐกถาจำแนกตามกลุ่มโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันพบว่า โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงดำเนินการมากกว่าโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ โดยส่วนรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชำนาญ ศรีสมยา (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า

1. การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน มีระดับการปฏิบัติงานมาก ยกเว้นการกำหนดกิจกรรมการนิเทศร่วมกับศึกษานิเทศก์ การนำครู – อาจารย์ ผู้ปฏิบัติการสอนไปเยี่ยมชมผลงาน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนดีเด่นและจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการผลิตสื่อ ทำแผนการสอน จัดให้มีแบบสังเกตการสอนหรือเครื่องมือในการสังเกตพฤติกรรมการสอนและร่วมมือกับโรงเรียนภายในกลุ่มและผู้ทรงคุณวุฒิจัดการประชุมสัมมนาทางวิชาการ โดยส่วนรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

2. ปัญหาและอุปสรรคในการนิเทศภายในมีปัญหาอยู่ในระดับมากในเรื่อง โรงเรียน

ขาดบุคลากร ที่เชี่ยวชาญแต่ละสาขา เพื่อการนิเทศภายใน โรงเรียน ขาดเอกสารทางวิชาการ เพื่อค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และชุมชน

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครู – อาจารย์ ผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ด้านการเตรียมการนิเทศ ด้านการประเมินผลการนิเทศด้านการปรับปรุง และแก้ไขการนิเทศ โรงเรียนขนาดกลางมีระดับการปฏิบัติมากกว่าขนาดเล็กนอกนั้นมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครู – อาจารย์ เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการนิเทศใน โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีปัญหาและอุปสรรคมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

พันธราวุธ ศรีแก้ว (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบกิจกรรมนิเทศภายใน โรงเรียน ระหว่าง โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับ โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1. ผลการปฏิบัติงานตามกิจกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียน ระหว่างโรงเรียนกลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและกลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา แต่ละกลุ่มกิจกรรม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียนระหว่างโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พบว่าไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบรายกิจกรรมสรุปว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน

นิติศาสตร์ เวชกามา (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร ปีการศึกษา 2534 พบว่า โดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาน้อยสุด คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านห้องสมุด ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและด้านการวัดประเมินผล

ทวีพงษ์ ชาวปากดี (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ปัญหาการนิเทศทางไกลตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร พบว่า

1. ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ทั้งโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ มีทัศนะเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศทางไกล สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร โดยรวมและจำแนกรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสกลนคร ที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการนิเทศทางไกลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

สิริฤทธิ์ หลาบสีดา (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการนิเทศภายใน ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม พบว่า

1. ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับจากที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ด้านการสร้างสื่อเครื่องมือ ด้านการประเมินผลและรายงานผล ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ด้านปฏิบัติการนิเทศภายใน และด้านการวางแผน และกำหนดทางเลือกตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ต่างมีปัญหาการนิเทศภายในโดยรวม และเป็นรายทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสร้างสื่อเครื่องมือ ด้านการประเมินผล และรายงานผล ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ด้านปฏิบัติการนิเทศภายใน และด้านการวางแผน และกำหนดทางเลือก

2. การเปรียบเทียบระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีปัญหาการนิเทศภายในโดยส่วนรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ประสาร โรจนคุณธรรม (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนชุมชนบ้านศรีฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยโสธร ปีการศึกษา 2540 พบว่า

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ โรงเรียนมีคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียน และศึกษาหาความรู้จากเอกสาร ตำรา และการฝึกอบรม ปัญหาสำคัญที่พบคือ การรายงานข้อมูลไม่ครบถ้วน ไม่ครอบคลุม และตรงตามความเป็นจริง

2. การวางแผน มีการจัดทำแผนการนิเทศภายใน บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม ปัญหาสำคัญที่พบคือ บุคลากรไม่มีทักษะในการจัดทำแผนและการวิเคราะห์ข้อมูล

3. การสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการ โรงเรียนมีการประชุมชี้แจง และวิเคราะห์ความจำเป็นของสื่อที่ต้องการใช้ บุคลากรมีส่วนร่วม มีการฝึกอบรมเพิ่มความรู้ และทักษะในการผลิตสื่อ รวมทั้งการจัดเก็บรวบรวมสื่อ การควบคุมการใช้สื่อ ปัญหาสำคัญ

ที่พบคือ การบันทึกในสมุดนิเทศไม่ค่อยและเป็นปัจจุบัน

4. การปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียนปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการนิเทศภายใน มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ การรายงานความก้าวหน้าให้ผู้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ปัญหาสำคัญที่พบคือ ผู้รับการณ์เทศไม่ยอมรับสภาพที่ตัวเองเป็นอยู่ตามที่ผู้นิเทศได้เสนอแนะ ทำให้ไม่รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น

5. การประเมินผล บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการประเมินผลตามปฏิทิน ที่กำหนดและสอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ นำผลการประเมินรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ปัญหาสำคัญที่พบคือ การประเมินผลมีความลำช้าไม่เป็นไปตามเวลาที่กำหนด

อุรัญ หงษ์ศรีจันทร์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมทุกด้าน และแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามตัวแปรขนาดและประเภทของโรงเรียน พบว่า มีปัญหาการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียน โดยรวมทุกด้าน และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศมีปัญหาสูงกว่าด้านอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา ที่มีขนาดต่างกัน มีระดับปัญหารวมทุกด้านและในแต่ละด้านต่างกันอย่างไม่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่โรงเรียนขนาดใหญ่สูงกว่าโรงเรียนขนาดกลาง ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงาน โดยรวมทุกด้าน และแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างไม่นัยสำคัญทางสถิติ

รุ่งนภา บุญกลาง (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านบึง (สุประชา-จุงกลางนุสรณ์) สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอโนนสูง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1. ชั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ คณะกรรมการนิเทศได้มีการจัดประชุมวางแผนการดำเนินงาน โดยครู อาจารย์ ได้มีส่วนร่วม ปัญหาที่พบ คือ การดำเนินงานไม่ครอบคลุมสภาพปัญหา มีสาเหตุมาจาก ครู อาจารย์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องประชุม และวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ ครู อาจารย์มีคาบสอนมาก โรงเรียนแก้ไขปัญหาโดยแต่งตั้งกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียนให้ครอบคลุมโครงสร้าง เปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในและจัดประชุมวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาในช่วงต้นปีการศึกษา
2. ชั้นการวางแผน คณะกรรมการนิเทศภายในจัดทำแผนงาน โครงการและปฏิทิน

การปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษร จัดทำเอกสาร การประชุมชี้แจงครู ปัญหาสำคัญที่พบ คือ จัดทำแผนงาน โครงการ ไม่ครอบคลุมสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นเนื่องมาจากการที่บุคลากรขาดความรู้ด้านการวางแผน ข้อมูลไม่เพียงพอ ระบบข้อมูลไม่ชัดเจน การประสานแผนไม่รัดกุม โรงเรียนแก้ไขปัญหาโดยส่งครูเข้ารับการอบรม แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการ และคณะกรรมการนิเทศภายในร่วมกันสรุปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อวางแผน โดยให้ครู อาจารย์ มีส่วนร่วมในการทำงาน

3. ขั้นการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ได้แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน และดำเนินการตามแผนงานโครงการที่กำหนดไว้ ปัญหาสำคัญที่พบคือ การดำเนินงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ สาเหตุเกิดจากบุคลากรมีงานหลายด้าน ผู้นิเทศขาดความรู้และทักษะในการสร้างเครื่องมือประเมินผล การวิเคราะห์ผลและการจัดทำรายงานไม่ครบขั้นตอน ขาดอุปกรณ์ นำผลการประเมินไปใช้น้อย โรงเรียนแก้ไขปัญหาโดยกำหนดภารกิจ และบุคลากรรับผิดชอบงานตามความรู้ความสามารถ สร้างความเข้าใจร่วมกันในบทบาทหน้าที่ จัดสายการนิเทศเป็นระดับชั้น

4. ขั้นการประเมินผลและรายงานผล คณะกรรมการนิเทศภายในจัดหาเครื่องมือ วางแผน ดำเนินการประเมิน วิเคราะห์ผลการประเมิน และสรุปผลการประเมิน โดยใช้เครื่องมือการสังเกต และสารสนเทศ จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ และสรุปผล การประเมินโดยการประชุมครู แล้วจัดทำเป็นรายงานเสนอตามสายงาน ปัญหาที่พบ คือ ครู อาจารย์ มีงานมาก ผู้นิเทศขาดความรู้และทักษะในการสร้างเครื่องมือประเมินผล การวิเคราะห์ผล และการจัดทำรายงานไม่ครบตามขั้นตอน ขาดอุปกรณ์ โรงเรียนแก้ไขปัญหาโดยส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม จัดสร้าง จัดหาเครื่องมือผลที่มีคุณภาพจัดทำแผนการประเมินผลให้ทุก โครงการ / แผนการประเมินกิจกรรม แต่งตั้งกรรมการประเมินผลการดำเนินงานออกเป็นหลายชุด จัดศูนย์ประสานการนิเทศภายใน จัดตั้ง อำนวยความสะดวก และผู้บริหารร่วมประเมินผลโดยตรง

ชุลีกร ผลว่า (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ประถมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า การดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุด คือ ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการประเมินผลการนิเทศ และด้านการวางแผน เมื่อเปรียบเทียบกับทัศนะครูผู้สอนต่อการการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา ที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูผู้สอน

โรงเรียนระดับปานกลางมีความคิดเห็นแตกต่างกับครูผู้สอนโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ส่วนครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็กมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

สุวรรณ บุญทศ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร จังหวัดยโสธร พบว่า ระดับปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับปัญหาปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ย จากสูงสุดไปต่ำสุดได้ คือ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านประเมินผลและรายงานผล และ ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนแต่ละขนาดมีปัญหา

โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ยรรยง สีหไตร (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการนิเทศการศึกษาของข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่า

1. ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

จังหวัด หนองคาย มีความต้องการนิเทศการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากสูงสุดไปต่ำสุดคือ ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านหลักสูตร

2. ข้าราชการครู มีความต้องการนิเทศการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
3. ข้าราชการครูมีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความต้องการนิเทศการศึกษา

โดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ยอดทอง จันดาวัลย์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน และปัญหา

ตามกระบวนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่าสภาพการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สรุปผลได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การวิเคราะห์ข้อมูล (ร้อยละ 77.10) ด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การประเมินความต้องการของครู (ร้อยละ 65.10)

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนและการกำหนดทางเลือก ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ

การปฏิบัติการวางแผน (ร้อยละ 82.80) ด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การประสานแผน (ร้อยละ 67.20)

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการ ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ เทคนิควิธีการนิเทศ (ร้อยละ 71.00) ด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การสร้างสื่อ เครื่องมือ ดำเนินการปฏิบัติการนิเทศ (ร้อยละ 56.60)

ขั้นตอนที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ การดำเนินการนิเทศ (ร้อยละ 73.90) ด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การเตรียมการก่อนปฏิบัติการนิเทศ (ร้อยละ 37.50)

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ การประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการการนิเทศการศึกษา (ร้อยละ 74.90) ด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การประเมินความพึงพอใจของครู (ร้อยละ 51.30)

อคุลย์ สุชีรัมย์ (2544 : บทคัดย่อ) การศึกษาควาระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแบ่งตามเพศมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นความคิดเห็นด้านแรงจูงใจมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ยกเว้นกระบวนการนิเทศและด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ด้านนโยบายและการติดตามส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความแตกต่างกันที่ระดับ .05 ส่วนความคิดเห็นต่อด้านบรรยากาศในการนิเทศและด้านแรงจูงใจไม่มีความแตกต่างกัน

นอกจากนั้นผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ คือกลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงานมาก

สุเมร ปิตตานี (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนในการนิเทศภายในตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า

1. ผู้บริหารและครูผู้สอน มีทัศนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนในการนิเทศภายในโดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ยกเว้นครูผู้สอนมีทัศนะในด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้านดังนี้ กำหนดจุดที่จะต้องพัฒนา ประชุมชี้แจงนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงาน

การประถมศึกษาอำเภอ /กิ่งอำเภอ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์เพื่อจัดหาสื่อ และเครื่องมือในการนิเทศ ประชุมชี้แจงให้บุคลากรในโรงเรียน ได้เข้าใจและรับทราบแผนการดำเนินการ และบทบาทหน้าที่ ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการนิเทศภายใน และกำหนดผู้รับผิดชอบการประเมินผลการนิเทศภายใน

2. ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา มีที่ส่นะต่อบทบาท ของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายใน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน เสนอปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับบทบาท ของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายใน โดยเรียงข้อที่มีความถี่สูงสุด ดังนี้ บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ ขั้นตอน วิธีการ กระบวนการในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ การวางแผนและกำหนดทางเลือก การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศและไม่มีความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลและรายงานผล ขาดงบประมาณ ผู้บริหารไม่มีเวลาปฏิบัติกรนิเทศภายใน ครูไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน เป็นต้น

จากการวิจัยภายในประเทศสรุปว่า สภาพการปฏิบัติการนิเทศภายในดำเนินการได้น้อย ประสบปัญหา และอุปสรรค ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความตระหนัก และเห็นความสำคัญในการนิเทศ ภายใน ซึ่งจะส่งผลถึงคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียน ตามความมุ่งหมาย และหลักการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

ลี (Lee, 1974 : 4135 – A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง หน้าที่การนิเทศการศึกษาของครูใหญ่ โรงเรียนทางภาคใต้ของรัฐนิวเม็กซิโก สหรัฐอเมริกา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นแรงผลักดันให้มีการปรับปรุงโครงการนิเทศการศึกษา เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้าที่นิเทศของครูใหญ่ และครู ซึ่งวิธีศึกษาได้ขอรับรองให้ครูใหญ่และครูอีกกลุ่มหนึ่งรวบรวมพฤติกรรมกรนิเทศที่ไม่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัย สรุปว่า

1. ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูไม่ทำให้ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรนิเทศของครูใหญ่แตกต่างกัน

2. อายุราชการของครู ไม่ทำให้ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรนิเทศของครูใหญ่แตกต่างกัน

3. ตำแหน่งของครู ไม่ทำให้ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรนิเทศของครูใหญ่แตกต่างกัน

4. ครูผู้หญิงและครูผู้ชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์เทศของครูใหญ่ ไม่แตกต่างกัน

5. ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างครูภายในโรงเรียนเดียวกันมากกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา

6. ครูจะรายงานพฤติกรรมทางการนิเทศการศึกษาของครูใหญ่ ด้านที่ไม่มีประสิทธิภาพ มากกว่าด้านที่มีประสิทธิภาพ แสดงว่า ครูใหญ่เชื่อว่าคนทำหน้าที่ดีที่สุดแล้วมากกว่าที่ครูคิด

เจอร์น (Jeran. 1975 : 694 – 695) ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทที่คาดหวังของผู้ทำการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษานอกระบบโรงเรียน ที่เน้นการทำงานเป็นทีมและบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายจะศึกษาว่าการให้การบริการด้านการนิเทศจะเป็นการช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษานอกระบบโรงเรียนได้มากที่สุด โดยสอบถามจากกลุ่มศึกษานิเทศก์ครูใหญ่ และครู ในรัฐโคโลราโด ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ประชากรทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นตรงกันว่า การให้ความช่วยเหลือหรือส่งเสริมเป็นบริการที่ต้องการมาก่อนสิ่งอื่น

2. ครูใหญ่กับศึกษานิเทศก์ มีความคิดเห็นตรงกันมากกว่าครูใหญ่กับครู หรือศึกษานิเทศก์กับครู

3. ครูใหญ่กับศึกษานิเทศก์ มีความสำคัญต่อบทบาทของผู้นิเทศในอันที่จะติดต่อกับครูใหญ่ เพื่อวางแผนเกี่ยวกับนักเรียนและคณะครูสูงกว่ากลุ่มครู

4. ครูใหญ่มีความเห็นว่าการพบปะกับผู้นิเทศเป็นสิ่งสำคัญมาก เพื่อจะได้ปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน

5. ครูได้ให้ความสำคัญสูงในเรื่องที่จะให้ผู้นิเทศช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน

จากการวิจัยมีการสรุป และให้ข้อเสนอแนะ คือ

1. การฝึกอบรมใด ๆ ไปสู่โรงเรียนต้องคำนึงถึงขนบธรรมเนียมของชุมชนนั้น ๆ
2. ครูควรมีสติในการเลือกสมาชิกเข้ามาทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม
3. ครูควรนำเรื่องการวางแผนหลักสูตรไปเปรียบเทียบกับโรงเรียนอื่น โดยครูใหญ่หรือศึกษานิเทศก์เป็นผู้รับผิดชอบ

4. ครูใหญ่ควรเป็นผู้ริเริ่มในการปรับปรุงการเรียนการสอน

แมททอกซ์ (Mattox. 1978 : 6061 – A) ได้ศึกษาความต้องการในการปฏิบัติงานของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา รัฐอิลลินอย สหรัฐอเมริกา พบว่าความต้องการอยู่ในระดับ

มากซึ่งเป็นความต้องการจะมีความสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศและการประเมินผล และต้องการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร

ทิลahun (Tilahun. 1983 : 2168 – A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน ที่พึงประสงค์ในประเทศกำลังพัฒนา : ศึกษาเฉพาะกรณีประเทศเอธิโอเปีย โดยศึกษาจากครูศึกษานิเทศก์และนักวิชาการ ผลการวิจัย พบว่า

1. ครูศึกษานิเทศก์และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่ากิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียนลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การฝึกอบรมแนะนำ การฝึกอบรมปฏิบัติงาน การสาธิตการสอนโดยศึกษานิเทศก์ การประชุมกลุ่มย่อยของครู การเยี่ยมชมชั้นเรียน และการสังเกตการสอน

2. ครูศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่าการศึกษาในลักษณะร่วมมือกันปฏิบัติงานจะก่อให้เกิดผลดีกว่าการนิเทศการศึกษาในลักษณะการใช้อำนาจ

3. ครูศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่าการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง

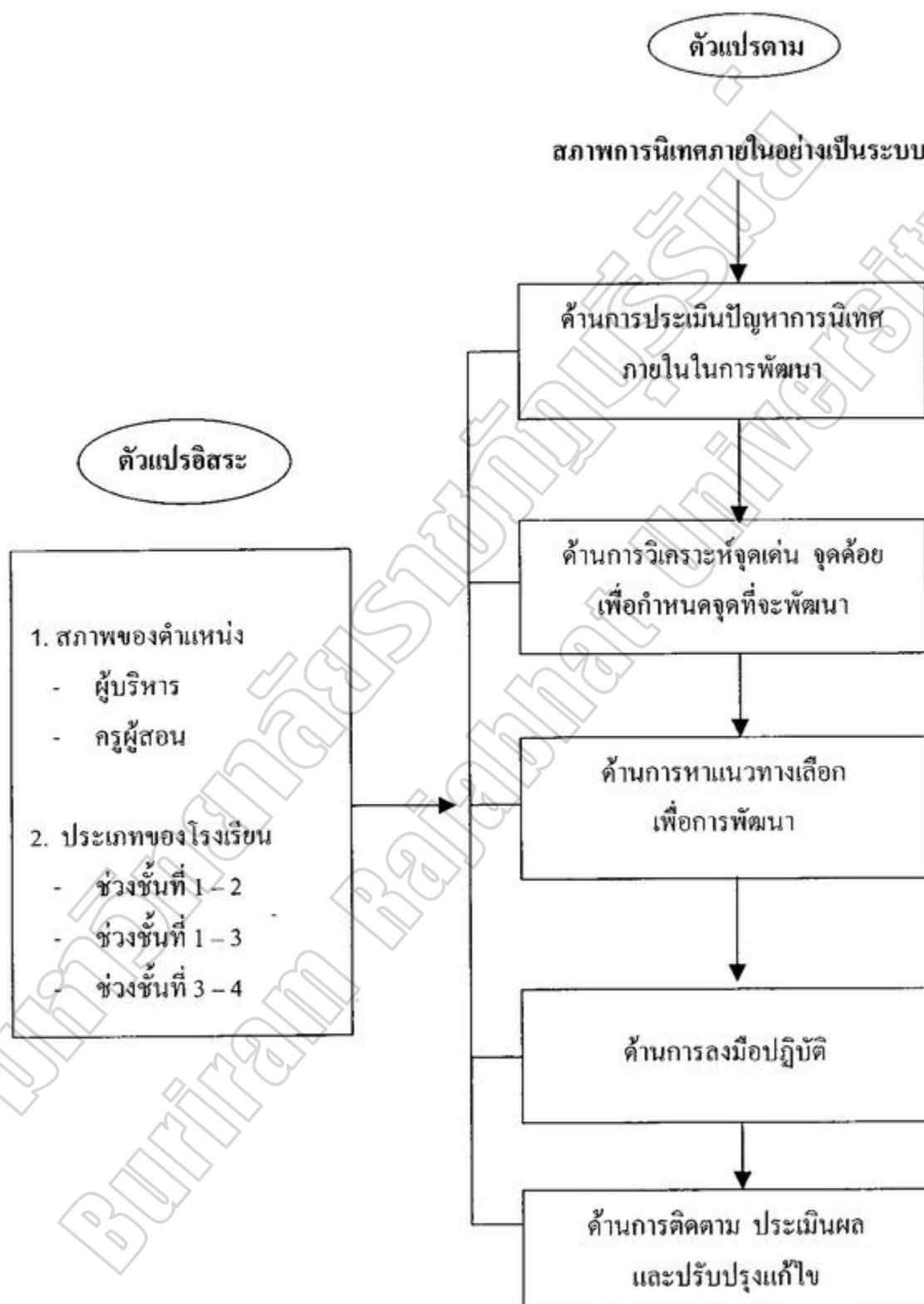
สโพน (Sphon. 1987 : 17 – 19) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปรับปรุงการนิเทศการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนดีขึ้น ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศการศึกษาจะต้องปรับปรุงทักษะของครูในเรื่องสำคัญหลาย ๆ เรื่อง เช่น การวางแผน การดูแลเด็ก การประเมินผล และการควบคุมพฤติกรรมเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละคน เพื่อจูงใจให้ผู้นิเทศมองเห็นข้อบกพร่องในเรื่องเกี่ยวกับการฝึกอบรมสิ่งต่าง ๆ

แบนตัน (Banton. 1999 : 2294 – A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูปฏิบัติการนิเทศแบบดั้งเดิมกับการปฏิบัติการนิเทศตามทฤษฎีที่เรียนมาจากมหาวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนชอบรูปแบบการนิเทศตามการนิเทศที่ได้เรียนมาจากมหาวิทยาลัยมากกว่าการนิเทศแบบดั้งเดิมและครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาชอบให้มีการนิเทศมากกว่าครูผู้สอนในระดับอื่น ๆ

ฮอลส์เตอร์ (Holster. 1999 : 2306 – A) ได้ศึกษาครูผู้สอนที่เป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการนิเทศ พบว่า โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีผู้ไปทำการนิเทศโดยเฉลี่ย 2.17 ครั้งต่อเดือน และเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาอยู่ในระดับสูง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ในระดับต่ำ ผู้บริหารและครูให้ความสนใจต่อการนิเทศแบบเพื่อนร่วมงาน และมีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน

จากผลการวิจัยในต่างประเทศสรุปได้ว่า การนิเทศภายในยังเป็นความต้องการของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน สภาพการนิเทศยังดำเนินการได้อยู่ในระดับต่ำกว่าความต้องการที่จำเป็น

กรอบความคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาทัศนคติของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 65 โรงเรียน รวม 879 คน ปรากฏดังในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากร ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน

ที่	โรงเรียน	จำนวนประชากร			
		ผู้บริหาร	ครูผู้สอน		
			ช่วงชั้น 1 - 2	ช่วงชั้น 1 - 3	ช่วงชั้น 3 - 4
1	ชุมชนบ้านคอนนงค์	2	-	23	-
2	ชุมชนบ้านสะแก	2	8	-	-
3	บ้านกระท่อม	1	11	-	-
4	บ้านกระสัง	2	-	10	-
5	บ้านกุดน้ำขุ่น	1	3	-	-

ตาราง 1 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	จำนวนประชากร			
		ผู้บริหาร	ครูผู้สอน		
			ช่วงชั้น 1-2	ช่วงชั้น 1-3	ช่วงชั้น 3-4
6.	บ้านขาม	1	7	-	-
7.	บ้านคูขาด	2	-	19	-
8.	บ้านโคกก่อง	1	9	-	-
9.	บ้านโคกเมือง	1	6	-	-
10.	บ้านโคกสิงห์	2	15	-	-
11.	บ้านโคกสุพรรณ	1	5	-	-
12.	บ้านจะหลวย	1	6	-	-
13.	บ้านชุมแสง	2	-	15	-
14.	บ้านคงขายเก่า	2	-	12	-
15.	บ้านตามา	1	9	-	-
16.	บ้านตาโหงก	1	4	-	-
17.	บ้านท่าม่วง	2	-	14	-
18.	บ้านท่าเรือ	1	7	-	-
19.	บ้านทุ่งจั้ง	3	-	22	-
20.	บ้านนาลาว	1	9	-	-
21.	บ้านโนนค้อ	1	9	-	-
22.	บ้านโนนธาตุ	1	5	-	-
23.	บ้านโนนยาง	1	-	10	-
24.	บ้านโนนสมบูรณ์	1	8	-	-
25.	บ้านปรีอเกียน	1	7	-	-
26.	บ้านปลัดชุม	2	-	13	-
27.	บ้านปากช่องสนามชัย	1	6	-	-
28.	บ้านพงแขม	1	6	-	-
29.	บ้านเมืองแก	2	-	14	-

ตาราง 1 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	จำนวนประชากร			
		ผู้บริหาร	ครู		
			ช่วงชั้น 1-2	ช่วงชั้น 1-3	ช่วงชั้น 3-4
30.	บ้านยางน้ำใส	1	5	-	-
31.	บ้านร้อนทอง	2	11	-	-
32.	บ้านตะกอก	2	6	-	-
33.	บ้านสตึก	1	30	-	-
34.	บ้านสระกอไทร	1	9	-	-
35.	บ้านสระกุด	2	-	14	-
36.	บ้านสำโรงพิมาน	1	4	-	-
37.	บ้านเสม็ด	1	10	-	-
38.	บ้านเสม็ดสถาปัตย์อนุสรณ์	1	6	-	-
39.	บ้านหญ้าคา	1	6	-	-
40.	บ้านหนองกบ	1	7	-	-
41.	บ้านหนองเกาะ	1	-	17	-
42.	บ้านหนองครก	1	6	-	-
43.	บ้านหนองแคน	1	8	-	-
44.	บ้านหนองเชือก	2	-	11	-
45.	บ้านหนองคุม	1	8	-	-
46.	บ้านหนองนกเกรียน	2	-	16	-
47.	บ้านหนองน้ำขุ่น	2	-	12	-
48.	บ้านหนองบัวเจ้าป่า	2	11	-	-
49.	บ้านหนองปลาแดก	1	6	-	-
50.	บ้านหนองปุ่น	2	-	11	-
51.	บ้านหนองไผ่	1	7	-	-
52.	บ้านหนองม่วง	1	9	-	-

ตาราง 1 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	จำนวนประชากร			
		ผู้บริหาร	ครู		
			ช่วงชั้น 1-2	ช่วงชั้น 1-3	ช่วงชั้น 3-4
53.	บ้านหนองแคน	1	4	-	-
54.	บ้านหนองแวง	2	-	12	-
55.	บ้านหนองหัวควาย	1	8	-	-
56.	บ้านหนองใหญ่	2	-	27	-
57.	บ้านหัวช้าง	1	-	12	-
58.	วัดบ้านพลับ	1	9	-	-
59.	วัดบ้านสวายตางวน	1	11	-	-
60.	อนุบาลสตึก	1	-	27	-
61.	จุฬารัตนราชวิทยาลัย	3	-	-	22
62.	เมืองแกพิทยาคม	3	-	-	30
63.	ร่อนทองพิทยาคม	3	-	-	16
64.	สะแกพิทยาคม	3	-	-	15
65.	สตึก	3	-	-	67
	รวม	97	321	311	150

2. กลุ่มตัวอย่าง ในกรณีผู้บริหารใช้ประชากร ซึ่งมีจำนวน 97 คน สำหรับครูใช้ การสุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเกรจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148 – 149) ได้ครู จำนวน 261 คน แล้วทำการสุ่มตามระดับชั้นอย่างมีสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 358 คน ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บูรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน

ที่	โรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง			
		ผู้บริหาร	ครู		
			ช่วงชั้น 1 - 2	ช่วงชั้น 1 - 3	ช่วงชั้น 3 - 4
1	ชุมชนบ้านคอนมนต์	2	-	7	-
2	ชุมชนบ้านสะแก	2	3	-	-
3	บ้านกระทุ่ม	1	4	-	-
4	บ้านกระสัง	2	-	3	-
5	บ้านกุดน้ำขุ่น	1	1	-	-
6	บ้านขาม	1	2	-	-
7	บ้านคูขาด	2	-	6	-
8	บ้านโคกก่อง	1	3	-	-
9	บ้าน โลกเมือง	1	2	-	-
10	บ้าน โลกสิงห์	2	5	-	-
11	บ้าน โลกสุพรรณ	1	2	-	-
12	บ้านจะหลวย	1	2	-	-
13	บ้านชุมแสง	2	-	5	-
14	บ้านคงยายเถา	2	-	4	-
15	บ้านดามา	1	3	-	-
16	บ้านตาโหลง	1	1	-	-
17	บ้านท่าม่วง	2	-	5	-

ตาราง 2 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง			
		ผู้บริหาร	ครู		
			ช่วงชั้น 1-2	ช่วงชั้น 1-3	ช่วงชั้น 3-4
18	บ้านท่าเรือ	1	2	-	-
19	บ้านทุ่งวัง	3	-	7	-
20	บ้านนาลาว	1	3	-	-
21	บ้านโนนค้อ	1	3	-	-
22	บ้านโนนธาตุ	1	2	-	-
23	บ้านโนนยาง	1	-	3	-
24	บ้านโนนสมบูรณ์	1	3	-	-
25	บ้านปรือเกียน	2	2	-	-
26	บ้านปลัดชุม	2	-	4	-
27	บ้านปากช่องสนามชัย	1	2	-	-
28	บ้านพงแขม	1	2	-	-
29	บ้านเมืองแก	2	-	6	-
30	บ้านขางน้ำใส	1	2	-	-
31	บ้านร้อนทอง	2	4	-	-
32	บ้านตะกอก	1	2	-	-
33	บ้านสตึก	2	10	-	-
34	บ้านสระกอไทร	1	3	-	-
35	บ้านสระกุด	2	-	5	-
36	บ้านสำโรงพิมาน	1	1	-	-
37	บ้านเสม็ด	1	3	-	-
38	บ้านเสม็ดสถาปคัยอนุสรณ์	1	2	-	-
39	บ้านหญ้าคา	1	2	-	-
40	บ้านหนองกบ	1	2	-	-
41	บ้านหนองเกาะ	1	-	6	-
42	บ้านหนองครก	1	2	-	-

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยยึดเนื้อหาตามกระบวนการนิเทศภายในอย่างเป็นทางการเป็นระบบ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามที่สอบถามทัศนคติเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นทางการ

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ ซึ่งกำหนด

ความมากน้อยของทัศนคติที่มีต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นทางการ ดังนี้

5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก

3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง

2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อย

1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติการนิเทศภายในอย่างเป็นทางการ

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร บทบาท และรายงานการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎีแนวคิด และหลักการ ตลอดจนสภาพและปัญหาของการบริหารงานนิเทศภายใน ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

2.2 นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม

2.3 นำเสนอร่างแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ทำการตรวจสอบ เพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุม ตรงสภาพ และปัญหา เป็นการหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามแบบ Face Validity ผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบ ได้แก่

2.3.1 นายชาญณรงค์ สิริอำพันกุล ศึกษานิเทศก์วิทยฐานะเชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จังหวัดบุรีรัมย์

2.3.2 นายมงคล ฤทธิธ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดบุรีรัมย์

2.3.3 นายถาวร พอสม ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จังหวัดบุรีรัมย์

2.4 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบแก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แก้ไข และเสนอให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง

2.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในสังกัดกิ่งอำเภอแคนดง โดยหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination)

2.6 การหาค่าอำนาจจำแนก โดยวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแต่ละข้อ ทั้งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 หรือถ้าค่า t มีค่า 1.75 ขึ้นไปถือว่ามีความอำนาจจำแนกสูง ผลปรากฏว่าผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยมีอำนาจจำแนกระหว่าง 2.062 ถึง 7.105

2.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อไปทดลองใช้กับผู้บริหาร และครูผู้สอนในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2.8 ผลปรากฏว่ามีความเชื่อมั่น 0.85 ซึ่งมีค่าสูง และผ่านเกณฑ์ จึงนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน คือ

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 แจ้งโรงเรียนในอำเภอสตึก เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปยังโรงเรียนในอำเภอสตึก เพื่อแจกจ่ายไปยังโรงเรียน ตามเป้าหมายและกำหนดวันรับแบบสอบถามคืน

4. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองทุกโรงเรียน เพื่อให้ได้แบบสอบถามคืน ทั้งหมด

5. ผลปรากฏว่าแบบสอบถามจำนวน 358 ฉบับ เก็บรวบรวมข้อมูลมาได้ จำนวน 358 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. คัดแยกแบบสอบถามตามสถานภาพของผู้ตอบ
3. กรอกรหัสแบบสอบถาม
4. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้ลงมา

ในกระดาษ ทำจนครบแบบสอบถามทุกฉบับ

5. ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5.1 เกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่

หาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

5.2 การศึกษาทัศนคติของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนที่มีสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 99 – 100) ดังนี้

คะแนน 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด

คะแนน 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก

คะแนน 2.51 – 3.50 หมายถึง มีปฏิบัติปานกลาง

คะแนน 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย

คะแนน 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

5.3 การเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการนิเทศในอย่างเป็นระบบวิเคราะห์ด้วยค่า Independent Sample t- test กำหนดค่าสถิติที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

5.4 การเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีช่วงชั้นต่างกัน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

5.5 ข้อเสนอแนะที่เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดประเด็นข้อความเข้าด้วยกันแล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้อัตราส่วนวิกฤติ t ตามวิธีการ t -test

1.2 ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าร้อยละ

2.2 ค่าเฉลี่ย

2.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 วิเคราะห์ด้วยค่า Independent Sample t -test ในการเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

3.2 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance)

ในการเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ตามประเภทของโรงเรียนที่จำแนกตามช่วงชั้นกำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วจะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาทัศนคติของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน ใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ที่มีต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ปรากฏผลการวิเคราะห์ที่จะนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ มีดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติใช้พิจารณาใน t - Distribution
F	แทน	ค่าสถิติใช้พิจารณาใน F - Distribution
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for Windows โดยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในรูปแบบของตารางแบ่งเป็น 6 ตอน ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 รายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ศึกษาทัศนคติของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการนิเทศภายใน
อย่างเป็นระบบ

ตอนที่ 3 ศึกษาทัศนคติของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการนิเทศภายใน
อย่างเป็นระบบตามประเภทของโรงเรียนจำแนกตามช่วงชั้น

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพ การนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ จำแนกตามสถานภาพด้านตำแหน่ง

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพ การนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ตามประเภทของโรงเรียนจำแนกตามช่วงชั้น

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากแบบสอบถามปลายเปิด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 รายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	ช่วงชั้นที่ 1-2		ช่วงชั้นที่ 1-3		ช่วงชั้นที่ 3-4		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหาร โรงเรียน	49	50.52	32	32.99	16	16.49	97	100
ครูผู้สอน	108	41.38	104	39.85	49	18.77	261	100
รวม	157	43.85	136	37.99	55	15.36	358	100

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 369 คน เมื่อจำแนกตาม สถานภาพด้านตำแหน่ง และตามประเภทของโรงเรียน พบว่า เป็นผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 97 คน เมื่อจำแนกตามประเภท จะเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 49 คน (ร้อยละ 50.52) โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-3 จำนวน 32 คน (ร้อยละ 32.99) และโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 3-4 จำนวน 16 คน (ร้อยละ 16.49) และครูผู้สอน จำนวน 272 คน จำแนกตาม ประเภทโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 108 คน (ร้อยละ 41.38) โรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 1-3 จำนวน 104 คน (ร้อยละ 39.85) และโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 จำนวน 49 คน (ร้อยละ 18.77) รวมผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกโรงเรียนที่เปิดสอน ที่ 1-2 จำนวน 157 คน (ร้อยละ 43.85) โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-3 จำนวน 136 คน (ร้อยละ 37.99) และโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 จำนวน 55 คน (ร้อยละ 15.36) รวม 358 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 97 คน และครูผู้สอน 261 คน

ตอนที่ 2 ศึกษาทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการนิเทศภายใน
 อย่างเป็นระบบ ปรากฏดังตาราง 4 - 5

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน
 ที่มีต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ โดยรวม และรายด้าน

การนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ	สถานภาพตำแหน่ง					
	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการประเมินความต้องการจำเป็น	3.70	0.62	มาก	4.07	0.53	มาก
2. ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย	3.63	0.71	มาก	3.98	0.62	มาก
3. ด้านการหาทางเลือก	3.72	0.66	มาก	4.19	0.53	มาก
4. ด้านการลงมือปฏิบัติ	3.53	0.73	มาก	3.91	0.76	มาก
5. ด้านการติดตาม และประเมินผล	3.47	0.63	มาก	3.82	0.75	มาก
เฉลี่ยรวม	3.61	0.63	มาก	3.99	0.57	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ผู้บริหาร และครูผู้สอน มีทักษะต่อสภาพการนิเทศภายใน
 อย่างเป็นระบบโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, $\bar{X} = 3.99$ ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณา
 เป็นรายด้าน พบว่า

1. ผู้บริหาร มีทักษะต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับมากทุกด้าน
 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านการหาทางเลือก ($\bar{X} = 3.72$) ด้านการประเมิน
 ความต้องการจำเป็น ($\bar{X} = 3.70$) ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ($\bar{X} = 3.63$) ด้านการลงมือ
 ปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.53$) และด้านการติดตาม การประเมินผล ($\bar{X} = 3.47$) ตามลำดับ
2. ครูผู้สอน มีทักษะต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับมากทุกด้าน
 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านการหาทางเลือก ($\bar{X} = 4.19$) ด้านการประเมิน
 ความต้องการจำเป็น ($\bar{X} = 4.07$) ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ($\bar{X} = 3.98$) ด้านการ
 ลงมือปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.91$) และด้านการติดตาม และการประเมินผล ($\bar{X} = 3.82$) ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ในรายข้อ และโดยรวม

การนิเทศภายใน อย่างเป็นระบบ	สถานภาพตำแหน่ง					
	ผู้บริหารโรงเรียน			ครูผู้สอน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การกำหนดปัญหาในโรงเรียน ที่ต้องการแก้ไข	4.26	0.75	มาก	3.79	0.83	มาก
2. การกำหนดความต้องการในการพัฒนา	4.28	0.67	มาก	3.89	0.81	มาก
3. ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กำหนดวิธีการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.06	0.79	มาก	3.68	0.92	มาก
4. ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อกำหนดความต้องการร่วมกัน	4.00	0.88	มาก	3.75	0.95	มาก
5. สอบถามข้อมูลความต้องการจากครู ในโรงเรียน	4.22	0.84	มาก	3.73	0.99	มาก
6. มีโครงการตามความต้องการจำเป็น	4.24	0.69	มาก	3.79	0.84	มาก
7. มีเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	3.62	0.99	มาก	3.51	0.85	มาก
8. นำเสนอภาพความต้องการให้ผู้เกี่ยวข้อง ข้อทุกฝ่ายทราบ	3.94	0.89	มาก	3.57	0.83	มาก
9. จัดลำดับการพัฒนาตามความต้องการ ที่จำเป็น	3.98	0.80	มาก	3.60	0.81	มาก
10. วิเคราะห์ความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงานของบุคลากร	4.02	0.77	มาก	3.67	0.83	มาก
11. วิเคราะห์เจตคติที่มีต่อวิชาชีพ ของบุคลากร	3.92	0.88	มาก	3.64	0.83	มาก
12. ตรวจสอบการทำงานของบุคลากร	4.02	0.71	มาก	3.65	0.83	มาก
13. วิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยของสถาน ศึกษา	4.06	0.65	มาก	3.64	0.84	มาก
14. ตรวจสอบจุดเด่น และปัญหาชุมชน ในเขตบริการของโรงเรียน	3.96	0.78	มาก	3.54	0.86	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

การนิเทศภายใน อย่างเป็นระบบ	สถานภาพตำแหน่ง					
	ผู้บริหารโรงเรียน			ครูผู้สอน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
15. มีเป้าหมายในการพัฒนาครอบคลุมทุกด้าน	3.88	0.80	มาก	3.60	0.83	มาก
16. รวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย	3.98	0.68	มาก	3.52	0.80	มาก
17. บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการหาทางเลือกเพื่อพัฒนา	4.18	0.75	มาก	3.74	0.91	มาก
18. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา ด้านวิชาการ	4.32	0.59	มาก	3.79	0.88	มาก
19. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา ด้านบุคลากร	4.24	0.62	มาก	3.72	0.84	มาก
20. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา ด้านกิจการนักเรียน	4.24	0.66	มาก	3.72	0.81	มาก
21. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา ด้านการเงิน	4.14	0.67	มาก	3.67	0.86	มาก
22. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา ด้านสัมพันธ์ชุมชน	4.40	0.64	มาก	3.99	0.81	มาก
23. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา ด้านอาคารสถานที่	4.22	0.74	มาก	3.96	0.86	มาก
24. กำหนดการพัฒนาในรูปแบบ ของโครงการ / กิจกรรม	4.20	0.61	มาก	3.72	0.82	มาก
25. ระดมความคิดเพื่อหาทางเลือก ในการพัฒนาแต่ละด้าน	4.18	0.72	มาก	3.68	0.91	มาก
26. พัฒนาทางเลือกเพื่อพัฒนาที่เหมาะสม และสามารถทำให้สำเร็จได้	4.04	0.60	มาก	3.63	0.80	มาก
27. พิจารณาทางเลือกเพื่อการพัฒนา ที่บุคลากรพึงพอใจ	4.02	0.77	มาก	3.62	0.85	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

การนิเทศภายใน อย่างเป็นระบบ	สถานภาพตำแหน่ง					
	ผู้บริหาร โรงเรียน			ครูผู้สอน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
28. มีคณะผู้รับผิดชอบแต่ละโครงการ / กิจกรรม	4.28	0.73	มาก	3.92	0.81	มาก
29. ดำเนินการตามแผนพัฒนา ที่ได้กำหนดไว้	4.18	0.63	มาก	3.76	0.82	มาก
30. กำหนดรายละเอียดการนิเทศ	3.88	0.63	มาก	3.76	0.82	มาก
31. กำหนดขั้นตอนในการในการนิเทศ	3.80	0.88	มาก	3.50	0.83	ปานกลาง
32. กำหนดบุคคลทำหน้าที่นิเทศ	3.88	0.85	มาก	3.54	0.84	มาก
33. กำหนดงบประมาณเพื่อการนิเทศ	3.80	0.99	มาก	3.39	0.92	ปานกลาง
34. ประชุมชี้แจง และมอบหมายงาน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง	3.96	0.83	มาก	3.77	0.85	มาก
35. กำหนดเครื่องมือในการนิเทศ	3.80	1.01	มาก	3.41	0.86	ปานกลาง
36. จัดทำแผนนิเทศติดตามของโรงเรียน	3.94	0.93	มาก	3.50	0.87	ปานกลาง
37. จัดทำปฏิทินปฏิบัติการนิเทศ	3.92	0.94	มาก	3.53	0.87	มาก
38. กำหนดกิจกรรมการนิเทศตามแผน	4.02	0.87	มาก	3.51	0.88	มาก
39. บันทึกผลการนิเทศครอบคลุมงาน ที่นิเทศ	3.90	0.76	มาก	3.45	0.85	ปานกลาง
40. แจ้งผลการนิเทศให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	3.84	0.82	มาก	3.46	0.87	ปานกลาง
41. จัดทำรายงานผลการนิเทศ	3.68	0.94	มาก	3.34	0.89	ปานกลาง
42. กำหนดจุดประสงค์ในการติดตาม ประเมินผล	4.00	0.81	มาก	3.59	0.80	มาก
43. กำหนดผู้ประเมินจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ	3.98	0.77	มาก	3.65	0.81	มาก
44. ใช้วิธีการประเมินการนิเทศ ที่หลากหลาย	3.84	0.87	มาก	3.47	0.84	ปานกลาง
45. ใช้เครื่องมือติดตามประเมินผล อย่างมีประสิทธิภาพ	3.80	0.90	มาก	3.43	0.84	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

การนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ	สถานภาพตำแหน่ง					
	ผู้บริหารโรงเรียน			ครูผู้สอน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
46. กำหนดระยะเวลาในการประเมินผลที่ชัดเจน	3.86	0.90	มาก	3.50	0.83	ปานกลาง
47. เก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการในการนิเทศอย่างครบถ้วน	3.74	0.80	มาก	3.44	0.78	ปานกลาง
48. เเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผล การนิเทศภายในอย่างเที่ยงตรง	3.80	0.90	มาก	3.41	0.82	ปานกลาง
49. สรุปผลการนิเทศภายในให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	3.80	0.88	มาก	3.44	0.90	ปานกลาง
50. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานด้านการนิเทศภายใน	3.60	0.97	มาก	3.38	0.91	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.61	0.63	มาก	3.99	0.57	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน มีทัศนคติต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, $\bar{X} = 3.99$ ตามลำดับ) และเมื่อจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งในรายชื่อ พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียน มีทัศนคติต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับมากทุกข้อ
2. ครูผู้สอน มีทัศนคติต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับปานกลาง 11 ข้อ คือ การกำหนดงบประมาณเพื่อการนิเทศ การกำหนดเครื่องมือในการนิเทศ การบันทึกผลการนิเทศครอบคลุมงานที่นิเทศ การแจ้งผลการนิเทศให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ การจัดทำรายงานผลการนิเทศ การใช้วิธีการประเมินผลการนิเทศอย่างหลากหลาย การใช้เครื่องมือติดตาม ประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ การเก็บข้อมูลที่ต้องการเพื่อการนิเทศที่ครอบคลุม การวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินผลการนิเทศภายในอย่างเที่ยงตรง การสรุปรายงานผลการนิเทศภายในให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการนิเทศภายในโรงเรียน ส่วนข้ออื่น ๆ ครูผู้สอนมีทัศนคติอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ศึกษาทัศนคติของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการนิเทศภายใน
 อย่างเป็นระบบตามประเภทของโรงเรียนจำแนกตามช่วงชั้น ปรากฏดังตาราง 6 - 7

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทัศนคติของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน
 ที่มีต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ จำแนกตามประเภทโรงเรียนในรายด้าน และ
 โดยรวม

การนิเทศภายใน อย่างเป็นระบบ	ประเภทโรงเรียน								
	ช่วงชั้นที่ 1 - 2			ช่วงชั้นที่ 1 - 3			ช่วงชั้นที่ 3 - 4		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการประเมิน ความต้องการจำเป็น	3.78	0.52	มาก	3.84	0.59	มาก	3.38	0.78	ปาน กลาง
2. ด้านการวิเคราะห์จุด เด่น จุดด้อย	3.73	0.61	มาก	3.72	0.67	มาก	3.33	0.90	ปาน กลาง
3. ด้านการหาทางเลือก	3.83	0.55	มาก	3.88	0.62	มาก	3.33	0.85	ปาน กลาง
4. ด้านการลงมือปฏิบัติ	3.59	0.63	มาก	3.67	0.75	มาก	3.25	0.90	ปาน กลาง
5. ด้านการติดตาม และประเมินผล	3.53	0.66	มาก	3.62	0.68	มาก	3.15	0.89	ปาน กลาง
เฉลี่ยรวม	3.69	0.59	มาก	3.75	0.66	มาก	3.29	0.86	ปาน กลาง

จากตาราง 6 พบว่าผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนจำแนกตามประเภทโรงเรียน มีทัศนคติ
 ต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ดังนี้

1. ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 มีทัศนคติต่อสภาพ
 การนิเทศภายในอย่างเป็นระบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
 พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นเดียวกัน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้
 ด้านการหาเลือก ($\bar{X} = 3.83$) ด้านการประเมินความต้องการจำเป็น ($\bar{X} = 3.78$) ด้านการ
 วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ($\bar{X} = 3.73$) ด้านการลงมือปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.59$) และด้านการติดตาม
 และประเมินผล ($\bar{X} = 3.53$) ตามลำดับ

2. ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนใน โรงเรียนช่วงชั้นที่ 1 - 3 มีทัศนคติต่อสภาพ การนิเทศภายในอย่างเป็นระบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นเดียวกัน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำดังนี้ ด้านการหาเลือก ($\bar{X} = 3.88$) ด้านการประเมินความต้องการจำเป็น ($\bar{X} = 3.84$) ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ($\bar{X} = 3.72$) ด้านการลงมือปฏิบัติ และด้านการติดตาม และประเมินผล ($\bar{X} = 3.67$) ตามลำดับ

3. ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนช่วงชั้นที่ 3 - 4 มีทัศนคติต่อสภาพ การนิเทศภายในอย่างเป็นระบบโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเช่นเดียวกัน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านการประเมินความต้องการจำเป็น ด้านการหาทางเลือก ($\bar{X} = 3.38$) ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ($\bar{X} = 3.33$) ด้านการลงมือปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.33$) และด้านการติดตาม และการประเมินผล ($\bar{X} = 3.25$) ตามลำดับ

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทัศนคติของผู้บริหาร โรงเรียน และครูที่มีต่อสภาพ การนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ จำแนกตามประเภทโรงเรียนในรายชื่อ

การนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ	ประเภทโรงเรียน								
	ช่วงชั้นที่ 1 - 2			ช่วงชั้นที่ 1 - 3			ช่วงชั้นที่ 3 - 4		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การกำหนดปัญหาในโรงเรียนที่ ต้องการแก้ไข	3.91	0.80	มาก	3.85	0.77	มาก	3.69	1.03	มาก
2. การกำหนดความต้องการในการ พัฒนา	3.95	0.74	มาก	4.00	0.77	มาก	3.76	0.77	มาก
3. ผู้บริหาร โรงเรียนกำหนดวิธีการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.69	0.94	มาก	3.81	0.85	มาก	3.61	0.98	มาก
4. ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อกำหนดความต้องการร่วมกัน	3.78	0.89	มาก	3.97	0.83	มาก	3.27	1.09	ปาน กลาง
5. สอบถามข้อมูลความต้องการจาก ครูในโรงเรียน	3.87	0.83	มาก	3.95	0.97	มาก	3.17	1.19	ปาน กลาง
6. มีโครงการตามความต้องการจำเป็น	3.89	0.75	มาก	4.01	0.77	มาก	3.29	0.99	ปาน กลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

การนิเทศภายใน อย่างเป็นระบบ	ประเภทโรงเรียน								
	ช่วงชั้นที่ 1-2			ช่วงชั้นที่ 1-3			ช่วงชั้นที่ 3-4		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
7. มีเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	3.61	0.80	มาก	3.59	0.84	มาก	3.13	0.98	ปานกลาง
8. นำเสนอภาพความต้องการให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบ	3.67	0.78	มาก	3.69	0.87	มาก	3.26	0.90	ปานกลาง
9. จัดลำดับการพัฒนาตามความต้องการที่จำเป็น	3.68	0.71	มาก	3.74	0.80	มาก	3.29	1.05	ปานกลาง
10. การวิเคราะห์ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากร	3.79	0.74	มาก	3.80	0.80	มาก	3.29	0.99	ปานกลาง
11. วิเคราะห์เจตคติที่มีต่อวิชาชีพของบุคลากร	3.77	0.75	มาก	3.70	0.81	มาก	3.36	1.05	ปานกลาง
12. ตรวจสอบการทำงานของบุคลากร	3.78	0.77	มาก	3.74	0.81	มาก	3.37	0.92	ปานกลาง
13. วิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยของสถานศึกษา	3.76	0.72	มาก	3.73	0.81	มาก	3.41	1.08	ปานกลาง
14. ตรวจสอบจุดเด่น และปัญหาชุมชนในเขตบริการของโรงเรียน	3.67	0.75	มาก	3.65	0.87	มาก	3.21	1.01	ปานกลาง
15. มีเป้าหมายในการพัฒนาครอบคลุมทุกด้าน	3.67	0.77	มาก	3.71	0.81	มาก	3.34	0.99	ปานกลาง
16. รวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย	3.62	0.73	มาก	3.66	0.78	มาก	3.26	0.97	ปานกลาง
17. บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการหาทางเลือกเพื่อพัฒนา	3.89	0.76	มาก	3.95	0.81	มาก	3.11	1.15	ปานกลาง
18. วัตถุประสงค์ในการพัฒนาด้านวิชาการ	3.90	0.82	มาก	3.97	0.74	มาก	3.43	1.12	ปานกลาง
19. วัตถุประสงค์ในการพัฒนาด้านบุคลากร	3.75	0.83	มาก	3.94	0.74	มาก	3.44	0.96	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

การนิเทศภายใน อย่างเป็นระบบ	ประเภทโรงเรียน								
	ช่วงชั้นที่ 1-2			ช่วงชั้นที่ 1-3			ช่วงชั้นที่ 3-4		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
20. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา ด้านกิจการนักเรียน	3.85	0.67	มาก	3.89	0.81	มาก	3.34	1.03	ปาน กลาง
21. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา ด้านการเงิน	3.82	0.76	มาก	3.80	0.82	มาก	3.29	1.04	ปาน กลาง
22. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา ด้านสัมพันธ์ชุมชน	4.09	0.73	มาก	4.06	0.79	มาก	3.86	1.00	มาก
23. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา ด้านอาคารสถานที่	3.84	0.74	มาก	3.83	0.85	มาก	3.33	1.06	ปาน กลาง
24. กำหนดการพัฒนาในรูปแบบ ของโครงการ / กิจกรรม	3.83	0.73	มาก	3.89	0.80	มาก	3.36	0.96	ปาน กลาง
25. ระดมความคิดเพื่อหาทาง เลือกในการพัฒนาแต่ละด้าน	3.81	0.85	มาก	3.90	0.83	มาก	3.14	0.98	ปาน กลาง
26. พัฒนาทางเลือกเพื่อพัฒนาที่ เหมาะสม และสามารถทำให้ สำเร็จได้	3.81	0.70	มาก	3.72	0.76	มาก	3.19	0.89	ปาน กลาง
27. พิจารณาทางเลือกเพื่อ การพัฒนาที่บุคลากรพึงพอใจ	3.73	0.70	มาก	3.82	0.81	มาก	3.13	1.06	ปาน กลาง
28. มีคณะผู้รับผิดชอบ แต่ละโครงการ / กิจกรรม	3.95	0.70	มาก	4.13	0.78	มาก	3.54	0.97	มาก
29. ดำเนินการตามแผนพัฒนาที่ ได้กำหนดไว้	3.87	0.75	มาก	3.90	0.78	มาก	3.41	0.96	ปาน กลาง
30. กำหนดรายละเอียด การนิเทศ	3.57	0.74	มาก	3.68	0.88	มาก	3.24	1.01	ปาน กลาง
31. กำหนดขั้นตอนในการนิเทศ	3.54	0.74	มาก	3.63	0.85	มาก	3.26	1.00	ปาน กลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

การนิเทศภายใน อย่างเป็นระบบ	ประเภทโรงเรียน								
	ช่วงชั้นที่ 1-2			ช่วงชั้นที่ 1-3			ช่วงชั้นที่ 3-4		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
32. กำหนดบุคคลทำหน้าที่ นิเทศ	3.63	0.72	มาก	3.67	0.88	มาก	3.23	1.00	ปาน กลาง
33. กำหนดงบประมาณ เพื่อการนิเทศ	3.49	0.84	ปาน กลาง	3.54	0.91	มาก	3.06	1.11	ปาน กลาง
34. ประชุมชี้แจง และมอบ หมายงานบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	3.77	0.81	มาก	3.97	0.82	มาก	3.40	0.92	ปาน กลาง
35. กำหนดเครื่องมือ ในการนิเทศ	3.44	0.82	ปาน กลาง	3.62	0.85	มาก	3.09	1.06	ปาน กลาง
36. จัดทำแผนนิเทศติดตาม ของโรงเรียน	3.59	0.84	มาก	3.62	0.89	มาก	3.30	0.97	ปาน กลาง
37. จัดทำปฏิทินปฏิบัติ การนิเทศ	3.58	0.81	มาก	3.67	0.90	มาก	3.31	1.02	ปาน กลาง
38. กำหนดกิจกรรมการนิเทศ ตามแผน	3.55	0.83	มาก	3.69	0.88	มาก	3.34	1.05	ปาน กลาง
39. บันทึกผลการนิเทศครบ กลุ่มงานที่นิเทศ	3.53	0.78	มาก	3.58	0.83	มาก	3.27	1.03	ปาน กลาง
40. แจ้งผลการนิเทศให้ผู้เกี่ยวข้อง ทราบ	3.55	0.76	มาก	3.60	0.87	มาก	3.16	1.06	ปาน กลาง
41. จัดทำรายงานผลการนิเทศ	3.41	0.81	ปาน กลาง	3.45	0.90	ปาน กลาง	3.11	1.10	ปาน กลาง
42. กำหนดจุดประสงค์ ในการติดตามประเมินผล	3.63	0.74	มาก	3.81	0.77	มาก	3.26	0.90	ปาน กลาง
43. กำหนดผู้ประเมิน จากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ	3.68	0.72	มาก	3.82	0.75	มาก	3.17	0.98	ปาน กลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

การนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ	ประเภทโรงเรียน								
	ช่วงชั้นที่ 1 - 2			ช่วงชั้นที่ 1 - 3			ช่วงชั้นที่ 3 - 4		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
44. ใช้วิธีการประเมินการนิเทศที่หลากหลาย	3.55	0.79	มาก	3.61	0.79	มาก	3.17	1.05	ปานกลาง
45. ใช้เครื่องมือติดตามประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ	3.52	0.78	มาก	3.56	0.82	มาก	3.10	1.02	ปานกลาง
46. กำหนดระยะเวลาในการประเมินผลที่ชัดเจน	3.57	0.76	มาก	3.66	0.83	มาก	3.17	1.01	ปานกลาง
47. เก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการในการนิเทศอย่างครบถ้วน	3.53	0.74	มาก	3.52	0.79	มาก	3.24	0.89	ปานกลาง
48. วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผลการนิเทศภายในอย่างเที่ยงตรง	3.47	0.80	ปานกลาง	3.56	0.79	มาก	3.14	0.97	ปานกลาง
49. สรุปผลการนิเทศภายในให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	3.43	0.89	มาก	3.58	0.82	มาก	3.14	1.04	ปานกลาง
50. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานด้านการนิเทศภายใน	3.39	0.85	ปานกลาง	3.52	0.91	มาก	3.03	0.99	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.69	0.78	มาก	3.76	0.82	มาก	3.29	1.01	ปานกลาง

จากตาราง 7 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน จำแนกตามประเภทโรงเรียน มีทัศนคติต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบโดยรวม และรายชื่อ ดังนี้

1. ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนช่วงชั้นที่ 1 - 2 มีทัศนคติต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ทัศนคติต่อการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ คือ การกำหนดงบประมาณเพื่อการนิเทศ ($\bar{X} = 3.49$) การกำหนดเครื่องมือในการนิเทศ ($\bar{X} = 3.44$) การจัดทำรายงานผลการนิเทศ ($\bar{X} = 3.41$) การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผล การนิเทศภายในอย่างเที่ยงตรง

($\bar{X} = 3.47$) การสรุปรายงานผลการนิเทศภายในให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ($\bar{X} = 3.43$)

และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนช่วงชั้นที่ 1-3 มีทัศนคติต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทัศนคติต่อการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ การจัดทำรายงานผลการนิเทศ ($\bar{X} = 3.45$) ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

3. ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียน ช่วงชั้นที่ 3-4 มีทัศนคติต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทัศนคติต่อการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ คือ การกำหนดปัญหาในโรงเรียนที่ต้องแก้ไข ($\bar{X} = 3.69$) การกำหนดความต้องการในการพัฒนา ($\bar{X} = 3.76$) ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กำหนดวิธีการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.61$) มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาด้านสัมพันธ์ชุมชน ($\bar{X} = 3.86$)

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการนิเทศ
ภายในอย่างเป็นระบบ ปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารโรงเรียน และครูที่มีต่อสภาพการนิเทศ
ภายในอย่างเป็นระบบ

การนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการประเมินความต้องการจำเป็น	3.70	0.62	4.07	0.53	4.395*
2. ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย	3.63	0.71	3.98	0.62	3.719*
3. ด้านการหาทางเลือก	3.72	0.66	4.19	0.53	5.653*
4. ด้านการลงมือปฏิบัติ	3.53	0.73	3.91	0.76	3.372*
5. ด้านการติดตาม และประเมินผล	3.47	0.63	3.82	0.75	3.176*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน มีทักษะต่อสภาพการนิเทศภายใน
อย่างเป็นระบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการนิเทศ
ภายในอย่างเป็นระบบ ตามประเภทของโรงเรียนจำแนกตามช่วงชั้น ปรากฏดังตาราง 9

ตาราง 9 การเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการนิเทศภายใน
อย่างเป็นระบบ ตามประเภทของโรงเรียน ที่จำแนกตามช่วงชั้น

องค์ประกอบรายด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
1. ด้านการประเมินความต้องการจำเป็น	ระหว่างกลุ่ม	11.148	2	5.574	15.427*
	ภายในกลุ่ม	156.095	432	.361	
	รวม	167.243	434		
2. ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย	ระหว่างกลุ่ม	9.405	2	4.703	9.856*
	ภายในกลุ่ม	206.122	432	.477	
	รวม	215.528	434		
3. ด้านการหาทางเลือก	ระหว่างกลุ่ม	16.233	2	8.116	20.050*
	ภายในกลุ่ม	174.874	432	.405	
	รวม	191.107	434		
4. ด้านการลงมือปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	9.053	2	4.527	8.479*
	ภายในกลุ่ม	230.626	432	.534	
	รวม	239.679	434		
5. ด้านการติดตาม และประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	11.081	2	5.540	10.845*
	ภายในกลุ่ม	220.697	432	.511	
	รวม	231.778	434		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน จำแนกตามประเภทโรงเรียน
มีทักษะต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ทุกด้าน

ในการเปรียบเทียบทักษะที่มีต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบที่แตกต่างกัน ตามประเภทของโรงเรียน เป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเซฟเฟ ผลการเปรียบเทียบ ปรากฏดังตาราง 10 ตาราง 10 ผลการทดสอบรายคู่ทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูที่มีต่อสภาพการนิเทศภายใน อย่างเป็นระบบ ตามประเภทของโรงเรียน

การนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ		ช่วงชั้นที่ 1-2	ช่วงชั้นที่ 1-3	ช่วงชั้นที่ 3-4
1. ด้านการประเมินความต้องการจำเป็น	$\bar{X}$	3.782	3.846	3.384
ช่วงชั้นที่ 1-2	3.782	-	0.064	0.398*
ช่วงชั้นที่ 1-3	3.846	-	-	0.462*
ช่วงชั้นที่ 3-4	3.384	-	-	-
2. ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย	$\bar{X}$	3.738	3.722	3.331
ช่วงชั้นที่ 1-2	3.738	-	0.016	0.407*
ช่วงชั้นที่ 1-3	3.722	-	-	0.391*
ช่วงชั้นที่ 3-4	3.331	-	-	-
3. ด้านการหาทางเลือก	$\bar{X}$	3.837	3.889	3.340
ช่วงชั้นที่ 1-2	3.837	-	0.052	0.497*
ช่วงชั้นที่ 1-3	3.889	-	-	0.549*
ช่วงชั้นที่ 3-4	3.340	-	-	-
4. ด้านการลงมือปฏิบัติ	$\bar{X}$	3.590	3.679	3.256
ช่วงชั้นที่ 1-2	3.590	-	0.089	0.334*
ช่วงชั้นที่ 1-3	3.679	-	-	0.423*
ช่วงชั้นที่ 3-4	3.256	-	-	-
5. ด้านการติดตาม และประเมินผล	$\bar{X}$	3.530	3.627	3.159
ช่วงชั้นที่ 1-2	3.530	-	0.097	0.371*
ช่วงชั้นที่ 1-3	3.627	-	-	0.468*
ช่วงชั้นที่ 3-4	3.159	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน ตามประเภทโรงเรียนจำแนกตามช่วงชั้นมีทัศนคติต่อการสภาพนเทศภายในอย่างเป็นระบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ดังนี้

1. ด้านการประเมินความต้องการจำเป็น พบว่า ทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนที่เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 1-2 กับช่วงชั้นที่ 3-4 และช่วงชั้นที่ 1-3 กับช่วงชั้นที่ 3-4 มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระหว่างช่วงชั้นที่ 1-2 กับช่วงชั้นที่ 3-4 ไม่แตกต่างกัน
2. ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย พบว่า ทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนที่เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 1-2 กับช่วงชั้นที่ 3-4 และช่วงชั้นที่ 1-3 กับช่วงชั้นที่ 3-4 มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระหว่าง ช่วงชั้นที่ 1-2 กับช่วงชั้นที่ 3-4 ไม่แตกต่างกัน
3. ด้านการหาทางเลือก พบว่า ทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนที่เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 1-2 กับช่วงชั้นที่ 3-4 และช่วงชั้นที่ 1-3 กับช่วงชั้นที่ 3-4 มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระหว่างช่วงชั้นที่ 1-2 กับช่วงชั้นที่ 3-4 ไม่แตกต่างกัน
4. ด้านการลงมือปฏิบัติ พบว่า ทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนที่เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 1-2 กับช่วงชั้นที่ 3-4 และช่วงชั้นที่ 1-3 กับช่วงชั้นที่ 3-4 มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระหว่างช่วงชั้นที่ 1-2 กับช่วงชั้นที่ 3-4 ไม่แตกต่างกัน
5. ด้านการติดตาม และการประเมินผล พบว่า ทัศนคติของผู้บริหาร และครูผู้สอนโรงเรียนที่เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 1-2 กับช่วงชั้นที่ 3-4 และช่วงชั้นที่ 1-3 กับช่วงชั้นที่ 3-4 มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระหว่างช่วงชั้นที่ 1-2 กับช่วงชั้นที่ 3-4 ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากแบบสอบถามปลายเปิด ปรากฏผล
ดังตาราง 11 - 16

ตาราง 11 ความถี่ และค่าร้อยละความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านการประเมินความต้องการ
จำเป็น ของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน

ที่	ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ	ความถี่ (N = 358)	ร้อยละ
1	ควรมีการจัดหาข้อมูลสารสนเทศอย่างรอบด้าน และครบถ้วน ตามบริบทที่แท้จริงของโรงเรียน	15	4.19
2	ควรมีการให้ความสำคัญกับกรรมการสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้อง ในการระดมความคิดเห็น	11	3.07
3	ควรมีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิมาร่วมในการดำเนินงาน	10	2.79
4	การประเมินความต้องการจำเป็น ยังไม่เป็นระบบ และมีประ สิทธิภาพเท่าที่ควร	9	2.51

จากตาราง 11 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 4 ได้ให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะด้านการประเมินความต้องการที่จำเป็น คือ
ควรมีการจัดหาข้อมูลสารสนเทศอย่างรอบด้าน และครบถ้วนตามบริบทที่แท้จริงของโรงเรียน
(ร้อยละ 4.19) ควรมีการให้ความสำคัญกับกรรมการสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการ
ระดมความคิดเห็นเพื่อการนี้ (ร้อยละ 3.07) ควรมีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิมาร่วมในการดำเนินงาน
(ร้อยละ 2.79) การประเมินความต้องการจำเป็น ยังไม่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
(ร้อยละ 2.51) ตามลำดับ

ตาราง 12 ความถี่ และค่าร้อยละความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย
ของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน

ที่	ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ	ความถี่ (N = 358)	ร้อยละ
1	ควรดำเนินการภายใต้กรอบ “ผู้เรียนเป็นสำคัญ”	18	5.03
2	ควรมีการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาร่วมชี้แนะในการดำเนินงาน	15	4.19
3	ฝ่ายดำเนินการควรมีข้อมูลทางวิชาการ และชุมชนอย่างครบถ้วน	10	2.79
4	การวิเคราะห์ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา เพราะภารกิจอื่นอื่นก็สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน	8	2.23

จากตาราง 12 พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 4 ได้ให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ คือ ควรดำเนินการภายใต้กรอบ “ผู้เรียนเป็น
สำคัญ” (ร้อยละ 5.03) ควรมีการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาร่วมชี้แนะในการดำเนินงาน
(ร้อยละ 4.19) ฝ่ายดำเนินการควรมีข้อมูลทางวิชาการ และชุมชนอย่างครบถ้วน (ร้อยละ 2.79)
การวิเคราะห์ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา เพราะภารกิจอื่นอื่นก็สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน
(ร้อยละ 2.23) ตามลำดับ

ตาราง 13 ความถี่ และค่าร้อยละความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านการหาทางเลือกเพื่อพัฒนา
ของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน

ที่	ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ	ความถี่ (N = 358)	ร้อยละ
1	ควรมีการดำเนินการ ในขั้นนี้อย่างจริงจัง เพราะมีความสำคัญ อย่างยิ่ง มีผลผูกพันกับงบประมาณ	17	4.75
2	ในการวิเคราะห์ทางเลือก ยังมีข้อจำกัดในหลายๆ เรื่อง ในการดำเนินงาน ควรมีที่ปรึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญมาร่วมด้วย	15	4.19

จากตาราง 13 พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 4 ได้ให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะด้านการประเมินความต้องการที่จำเป็น คือ
ควรมีการดำเนินการในขั้นนี้อย่างจริงจัง เพราะมีความสำคัญอย่างยิ่ง มีผลผูกพันกับงบประมาณ
(ร้อยละ 4.75) ในการวิเคราะห์ทางเลือก ยังมีข้อจำกัดในหลายๆ เรื่อง ในการดำเนินงาน ควรมี
ที่ปรึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญมาร่วมด้วย (ร้อยละ 4.19)

ตาราง 14 ความถี่ และค่าร้อยละความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านการลงมือปฏิบัติ
ของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน

ที่	ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ	ความถี่ (N = 358)	ร้อยละ
1	ในขณะที่ปฏิบัติงานควรมีการนิเทศ ให้ความรู้ ให้คำปรึกษาหารือ ตรวจสอบว่าเป็นไปตามทิศทางที่ต้องการหรือไม่ รวมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข	25	6.98
2	การสร้างขวัญกำลังใจ การให้ทุนให้โทษควรมีความชัดเจน	21	5.87
3	ควรมีการจูงใจ สร้างจิตสำนึก และกระตุ้นการทำงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง	20	5.59
4	ควรมีการเชื่อมโยงให้เป็นภารกิจในหน้าที่ และให้สอดคล้องกับภารกิจอื่น ๆ ของโรงเรียน	19	5.31

จากตาราง 14 พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ได้ให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะด้านการประเมินความต้องการที่จำเป็น คือ ในขณะที่ปฏิบัติงานควรมีการนิเทศ ให้ความรู้ ให้คำปรึกษาหารือ ตรวจสอบว่าเป็นไปตามทิศทางที่ต้องการหรือไม่ รวมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข (ร้อยละ 6.98) การสร้างขวัญกำลังใจ การให้ทุนให้โทษควรมีความชัดเจน (ร้อยละ 5.87) ควรมีการจูงใจ สร้างจิตสำนึก และกระตุ้นการทำงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 5.59) ควรมีการเชื่อมโยงให้เป็นภารกิจในหน้าที่ และให้สอดคล้องกับภารกิจอื่น ๆ ของโรงเรียน (ร้อยละ 5.31) ตามลำดับ

ตาราง 15 ความถี่ และค่าร้อยละความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านการติดตาม และประเมินผล
ของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน

ที่	ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ	ความถี่ (N = 358)	ร้อยละ
1	ควรมีคณะกรรมการติดตามประเมินผลตามหลักวิชาอย่างสร้างสรรค์ และต่อเนื่อง	35	9.78
2	ควรมีการนำผลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง หรือพัฒนาในปีการศึกษาต่อไป	31	8.66
3	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ต้องมีความเที่ยง ความตรงเพื่อความเชื่อถือได้ของผลการประเมิน ซึ่งต้องนำเสนอทั้งรายงาน โดยตรง และสารณชน	30	8.38

จากตาราง 15 พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 4 ได้ให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะด้านการประเมินความต้องการที่จำเป็น คือ
ควรมีคณะกรรมการติดตามประเมินผลตามหลักวิชาอย่างสร้างสรรค์ และต่อเนื่อง (ร้อยละ 9.78)
ควรมีการนำผลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง หรือพัฒนาในปีการศึกษาต่อไป
(ร้อยละ 8.66) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ต้องมีความเที่ยง ความตรงเพื่อความเชื่อถือได้
ของผลการประเมิน ซึ่งต้องนำเสนอทั้งรายงาน โดยตรง และสารณชน (ร้อยละ 8.38) ตามลำดับ

ตาราง 16 ความถี่ และค่าร้อยละความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านอื่น ๆ ของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน

ที่	ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ	ความถี่ (N = 358)	ร้อยละ
1	ควรมีการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศภายใน เพื่อสร้างความตระหนัก และเห็นความสำคัญ แก่บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	21	5.87
2	ควรมีการศึกษาดูงาน โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำไปสู่การทำกิจกรรม Benchmarking สู่วิธีที่เป็นเลิศต่อไป	15	4.19
3	ควรมีการประสานกับหน่วยงานระดับสูงกว่าสถานศึกษา สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐ และเอกชน เพื่อการพัฒนา รูปแบบการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	10	2.79

จากตาราง 16 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ได้ให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะด้านการประเมินความต้องการ ที่จำเป็น คือ ควรมีการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศภายใน เพื่อสร้างความตระหนัก และ เห็นความสำคัญ แก่บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (ร้อยละ 5.87) ควรมีการศึกษาดูงาน โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำไปสู่การทำกิจกรรม Benchmarking สู่วิธีที่เป็นเลิศ ต่อไป (ร้อยละ 4.19) ควรมีการประสานกับหน่วยงานระดับสูงกว่าสถานศึกษา สถาบันการศึกษา ทั้งของรัฐ และเอกชน เพื่อการพัฒนา รูปแบบการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ร้อยละ 2.79) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ซึ่งสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
  - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
  - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ตามตัวแปรสถานภาพตำแหน่งของผู้ปฏิบัติงาน และประเภทของ โรงเรียนที่จำแนกตามช่วงชั้น

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนมีทัศนะต่อการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนที่มีช่วงชั้นต่างกันมีทัศนะ ต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานุริรัมย์ เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 65 โรงเรียน รวม 879 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้บริหารโรงเรียน 97 คน ครูผู้สอน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสัดส่วนของเครจซี่ และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 261 คน โดยการสุ่มตามระดับชั้นอย่างมีสัดส่วน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 358 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขึ้น โดยได้รับคำปรึกษาจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยหาความเที่ยงตรงแบบสอบถามแบบ Face Validity แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในสังกัดกิ่งอำเภอแคนดง โดยหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) หาค่าอำนาจจำแนก โดยวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแต่ละข้อ ทั้งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่าง โดยใช้ t -test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 หรือถ้าค่า t มีค่า 1.75 ขึ้นไปถือว่ามีความจำแนกสูง ผลปรากฏว่าผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยมีอำนาจจำแนกระหว่าง 2.062 ถึง 7.105 นำแบบสอบถามที่ผ่านค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อไปทดลองใช้กับผู้บริหาร และครูผู้สอนในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่ามีความเชื่อมั่น 0.85 ซึ่งมีค่าสูงและผ่านเกณฑ์ จึงนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานุริรัมย์ เขต 4 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากนั้นผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานุริรัมย์ เขต 4 แจ้งโรงเรียนในอำเภอสตึก เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามจำนวน 358 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 358 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ปรากฏผลการวิเคราะห์ที่จะนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนมีทัศนะต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ในรายด้าน และโดยรวม พบว่า โดยรวมแล้วผู้บริหาร และครูผู้สอน มีทัศนะต่อการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามสถานภาพด้านตำแหน่ง พบว่า

1.1 ผู้บริหาร มีทัศนะต่อการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านการหาทางเลือก ด้านการประเมินความต้องการจำเป็น ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ด้านการลงมือปฏิบัติ ด้านการติดตาม การประเมินผลตามลำดับ

1.2 ครูผู้สอน มีทัศนะต่อการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านการหาทางเลือก ด้านการประเมินความต้องการจำเป็น ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ด้านการลงมือปฏิบัติ และด้านการติดตาม และการประเมินผลตามลำดับ

2. ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนมีทัศนะต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ในรายข้อ และโดยรวม พบว่า โดยรวมแล้วผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน มีทัศนะต่อการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งรายข้อ พบว่า

2.1 ผู้บริหาร โรงเรียน มีทัศนะต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2.2 ครูผู้สอน มีทัศนะต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับปานกลาง 11 ข้อ คือ การกำหนดงบประมาณเพื่อการนิเทศ การกำหนดเครื่องมือในการนิเทศ การบันทึกผลการนิเทศครอบคลุมงานที่นิเทศ การแจ้งผลการนิเทศให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ การจัดทำรายงานผลการนิเทศ การใช้วิธีการประเมินผลการนิเทศอย่างหลากหลาย การใช้เครื่องมือติดตาม ประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ การเก็บข้อมูลที่ต้องการเพื่อการนิเทศที่ครอบคลุม การวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินผลการนิเทศภายในอย่างเที่ยงตรง การสรุปรายงานผลการนิเทศภายในให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการนิเทศภายในโรงเรียน ส่วนข้ออื่น ๆ ครูผู้สอนมีทัศนะอยู่ในระดับมาก

3. ศึกษาทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการนิเทศภายใน
 อย่างเป็นระบบตามประเภทของโรงเรียนจำแนกตามช่วงชั้น ในรายด้าน และโดยรวม พบว่า
 ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน มีทักษะต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ดังนี้

3.1 ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 มีทักษะโดยรวม
 ต่อการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก
 ทุกด้านเช่นเดียวกัน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาลำดับ ดังนี้ ด้านการหาเลือก
 ด้านการประเมินความต้องการจำเป็น ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ด้านการลงมือปฏิบัติ
 และด้านการติดตาม และประเมินผลตามลำดับ

3.2 ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนช่วงชั้นที่ 1-3 มีทักษะโดยรวม
 ต่อการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก
 ทุกด้านเช่นเดียวกัน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านการหาเลือก ด้านการประเมิน
 ความต้องการจำเป็น ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ด้านการลงมือปฏิบัติ และด้านการติดตาม
 และประเมินผลตามลำดับ

3.3 ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 3-4 มีทักษะ โดยรวมต่อการนิเทศ
 ภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง
 ทุกด้านเช่นเดียวกัน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านการประเมินความต้องการ
 จำเป็น ด้านการหาทางเลือก ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ด้านการลงมือปฏิบัติ และด้าน
 การติดตาม และการประเมินผลตามลำดับ

4. ทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูที่มีต่อสภาพ การนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ
 จำแนกตามประเภทโรงเรียนรายข้อ พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน จำแนกตามประเภท
 โรงเรียน มีทักษะต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ โดยรวม และรายข้อ ดังนี้

4.1 ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 มีทักษะต่อ
 การนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทักษะ
 ต่อการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ คือ การกำหนดงบประมาณเพื่อ
 การนิเทศ การกำหนดเครื่องมือในการนิเทศ การจัดทำรายงานผลการนิเทศ การวิเคราะห์ข้อมูล
 การประเมินผลการนิเทศภายในอย่างเที่ยงตรง การสรุปรายงานผลการนิเทศภายในให้ผู้เกี่ยวข้อง
 ทราบ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

4.2 ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนช่วงชั้นที่ 1-3 มีทักษะต่อสภาพ
 การนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

ทักษะต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นทางการเป็นระบบอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ การจัดทำรายงานผลการนิเทศ ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

4.3 ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน ในโรงเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 มีทักษะต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นทางการเป็นระบบโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทักษะต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นทางการเป็นระบบอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ คือ การกำหนดปัญหาในโรงเรียนที่ต้องแก้ไข การกำหนดความต้องการในการพัฒนา ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กำหนดวิธีการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาด้านสัมพันธชุมชน

5. เมื่อเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นทางการ จำแนกตามสถานภาพด้านตำแหน่ง ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูที่มีต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นทางการ พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน มีทักษะต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นทางการเป็นระบบแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

6. การเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นทางการ ตามประเภทของโรงเรียน จำแนกตามช่วงชั้นพบว่า ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน จำแนกตามประเภทโรงเรียนมีทักษะต่อการนิเทศภายในอย่างเป็นทางการเป็นระบบแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

7. การเปรียบเทียบทักษะที่มีต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นทางการที่แตกต่างกัน ตามประเภทของโรงเรียน เป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเซฟเฟ ผลการเปรียบเทียบ และทดสอบรายคู่ ทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูที่มีต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นทางการ ตามประเภทของโรงเรียนพบว่า ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน ตามประเภทโรงเรียนจำแนกตามช่วงชั้น มีทักษะต่อการนิเทศภายในอย่างเป็นทางการเป็นระบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ดังนี้

7.1 ด้านการประเมินความต้องการจำเป็น พบว่า ทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 กับช่วงชั้นที่ 3-4 และช่วงชั้นที่ 1-3 กับช่วงชั้นที่ 3-4 มีทักษะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระหว่างช่วงชั้นที่ 1-2 กับช่วงชั้นที่ 3-4 ไม่แตกต่างกัน

7.2 ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย พบว่า ทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 กับช่วงชั้นที่ 3-4 และช่วงชั้นที่ 1-3 กับช่วงชั้นที่ 3-4 มีทักษะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระหว่างช่วงชั้นที่ 1-2 กับ ช่วงชั้นที่ 3-4 ไม่แตกต่างกัน

7.3 ด้านการหาทางเลือก พบว่า ทักษะของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 กับช่วงชั้นที่ 3-4 และช่วงชั้นที่ 1-3 กับช่วงชั้นที่ 3-4 มีทักษะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระหว่างช่วงชั้นที่ 1-2 กับช่วงชั้นที่ 3-4 ไม่แตกต่างกัน

7.4 ด้านการลงมือปฏิบัติ พบว่า ทักษะของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 กับช่วงชั้นที่ 3-4 และช่วงชั้นที่ 1-3 กับช่วงชั้นที่ 3-4 มีทักษะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระหว่างช่วงชั้นที่ 1-2 กับช่วงชั้นที่ 3-4 ไม่แตกต่างกัน

7.5 ด้านการติดตามและการประเมินผล พบว่า ทักษะของผู้บริหาร และครูผู้สอนโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 กับช่วงชั้นที่ 3-4 และช่วงชั้นที่ 1-3 กับช่วงชั้นที่ 3-4 มีทักษะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระหว่าง ช่วงชั้นที่ 1-2 กับช่วงชั้นที่ 3-4 ไม่แตกต่างกัน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากแบบสอบถามปลายเปิด ปรากฏผล ดังนี้
 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านการประเมินความต้องการจำเป็น ของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูรรีรัมย์ เขต 4 ได้ให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะด้านการประเมินความต้องการที่จำเป็น คือ ควรมีการจัดหาข้อมูลสารสนเทศอย่างรอบด้าน และครบถ้วนตามบริบทที่แท้จริงของโรงเรียน ควรมีการให้ความสำคัญกับกรรมการสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการระดมความคิดเห็นเพื่อการนี้ ควรมีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิมาร่วมในการดำเนินงาน การประเมินความต้องการจำเป็น ยังไม่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ตามลำดับ

ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย ของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูรรีรัมย์ เขต 4 ได้ให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ คือ ควรดำเนินการภายใต้กรอบ “ผู้เรียนเป็นสำคัญ” ควรมีการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาร่วมชี้แนะในการดำเนินงาน ฝ่ายดำเนินการควรมีข้อมูลทางวิชาการ และชุมชนอย่างครบถ้วน การวิเคราะห์ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา เพราะภารกิจอื่นก็สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันตามลำดับ

ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านการหาทางเลือกเพื่อพัฒนาของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูรรีรัมย์ เขต 4 ได้ให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะด้านการประเมินความต้องการที่จำเป็น คือ ควรมีการดำเนินการในขั้นนี้อย่างจริงจัง เพราะมีความสำคัญอย่างยิ่ง มีผลผูกพันกับงบประมาณ

ในการวิเคราะห์ทางเลือก ยังมีข้อจำกัดในหลาย ๆ เรื่อง ในการดำเนินงาน ควรมีที่ปรึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญมาร่วมด้วย

ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านการลงมือปฏิบัติ ของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ได้ให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะด้านการประเมินความต้องการที่จำเป็น คือ ในขณะที่ปฏิบัติงาน ควรมีการนิเทศ ให้ความรู้ ให้คำปรึกษาหารือ ตรวจสอบว่าเป็นไปตามทิศทางที่ต้องการหรือไม่ รวมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข การสร้างขวัญกำลังใจ การให้ทุนให้โทษควรมีความชัดเจน ควรมีการจูงใจ สร้างจิตสำนึก และกระตุ้นการทำงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง ควรมีการเชื่อมโยงให้เป็นภารกิจในหน้าที่ และให้สอดคล้องกับภารกิจอื่น ๆ ของโรงเรียนตามลำดับ

ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านการติดตาม และประเมินผล ของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ได้ให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะด้านการประเมินความต้องการที่จำเป็น คือ ควรมีคณะกรรมการติดตามประเมินผลตามหลักวิชาอย่างสร้างสรรค์ และต่อเนื่อง ควรมีการนำผลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง หรือพัฒนาในปีการศึกษาต่อไป เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ต้องมีความเที่ยง ความตรงเพื่อความเชื่อถือได้ของผลการประเมิน ซึ่งต้องนำเสนอทั้งรายงาน โดยตรง และสาธารณชนตามลำดับ

ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านอื่น ๆ ของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ได้ให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะด้านการประเมินความต้องการที่จำเป็น คือ ควรมีการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศภายใน เพื่อสร้างความตระหนัก และเห็นความสำคัญ แก่บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการศึกษาดูงาน โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำไปสู่การทำกิจกรรม Benchmarking สู่วิธีที่เป็นเลิศต่อไป ควรมีการประสานกับหน่วยงานระดับสูงกว่าสถานศึกษา สถาบันการศึกษา ทั้งของรัฐ และเอกชน เพื่อการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง สภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบตามทัศนะของผู้บริหาร และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ตามกรอบการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ 5 ด้าน ทำให้ทราบถึงทัศนะในการดำเนินงาน และประเด็นข้อค้นพบที่น่าสนใจซึ่งจะเป็นข้อมูลในการวางแผน และพัฒนาระบบการนิเทศภายใน โรงเรียน ผู้วิจัยได้อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. จากการศึกษาทัศนคติผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการนิเทศภายใน อย่างเป็นระบบพบว่า ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนมีทัศนคติต่อสภาพการนิเทศภายใน อย่างเป็นระบบ จำแนกตามประเภทของโรงเรียนโดยรวม และรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ปรากฏผลเช่นนี้ เนื่องมาจากการนิเทศภายในเป็นการส่งเสริม สนับสนุน ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือครู ในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ ในด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน อย่างเต็มตามศักยภาพที่หลักสูตรกำหนด ซึ่งผู้บริหารและครูผู้สอนจำเป็นต้องพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ บริหารงานวิชาการ และการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ เป็นผู้บริหารมืออาชีพ ครูมืออาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตติศาสตร์ เวชกามา (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการนิเทศของการนิเทศการศึกษาของครู ในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร ปีการศึกษา 2534 พบว่า โดยรวมครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก และสมศักดิ์ จันธิมา (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษา มีความต้องการการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ปริณญา บุญภูมิ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการ การนิเทศงานวิชาการอยู่ในระดับมาก และเช่นเดียวกับงานวิจัยของดวงปาน สวงรัมย์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูผู้สอนที่มีต่อกระบวนการนิเทศ ภายในอย่างเป็นระบบ ในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม มีความต้องการต่อกระบวนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ เหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนมีทัศนคติ ต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากมีความต้องการการยอมรับ จากบุคคลอื่น ต้องการเกียรติยศชื่อเสียง ซึ่งจะส่งผลถึงความเชื่อมั่นในตนเอง และความมั่นคง ในชีวิต สอดคล้องกับ สุชา จันทน์เอม (2529 : 37) กล่าวถึง ความต้องการของมนุษย์ตามแนวคิด ของ Maslow ว่ามนุษย์มีความต้องการการนิเทศยกย่องจากบุคคลอื่น ถ้าได้รับตามความต้องการจะ ทำให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความพยายามที่จะทำงานให้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย

2. สำหรับทัศนคติของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนต่อสภาพการนิเทศภายใน อย่างเป็นระบบจำแนกตามประเภทของโรงเรียน พบว่า ช่วงชั้นที่ 1-2 และช่วงชั้นที่ 1-3 โดยรวมแล้ว ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนมีทัศนคติต่อสภาพการนิเทศภายใน อย่างเป็นระบบอยู่ในระดับมาก

และหากพิจารณาทางด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนช่วงชั้นที่ 3-4 โดยภาพรวมแล้ว ผู้บริหารและครูผู้สอนมีทัศนคติต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับปานกลาง ปรากฏผลเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหลักการ และความคิดที่สำคัญของการบริหาร และการนิเทศภายใน โรงเรียนของ ทูมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2536 : 17-21) ได้กล่าวถึง หลักการสำคัญของการบริหาร และการนิเทศภายในมีพื้นฐานดังต่อไปนี้ คือ 1) การบริหาร และการนิเทศภายในโรงเรียน ต้องเป็นประชาธิปไตย หมายถึงผู้บริหาร และผู้นิเทศภายใน โรงเรียนเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย คำนึงถึงความสามารถและศักยภาพของบุคลากรทุกคนใน โรงเรียน ไม่ทำให้เกิดการหยุดชะงัก การทำงาน และความคิดสร้างสรรค์ของครู ควรส่งเสริมสนับสนุนให้บรรลุจุดหมายของการจัดการศึกษาให้พัฒนายิ่งขึ้น โดยรวม 2) การบริหาร และการนิเทศภายใน โรงเรียน จะต้องอาศัย พฤติกรรม หรืออุปนิสัยในการร่วมมือ หากทางแก้ไข ร่วมปรึกษาหารือ หรือวางแผนการเรียน การสอนร่วมกัน 3) การบริหาร และการนิเทศภายใน โรงเรียนต้องเป็นวิทยาศาสตร์ หมายถึง เป็นการแก้ปัญหาโดยอาศัยเหตุและผล ความจริง การศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง มีข้อมูลที่ใช้อย่างอิงได้ 4) การบริหารและการนิเทศภายใน โรงเรียน ต้องอาศัยหลักการทาง ปรัชญาการศึกษา หมายถึงการยึดแนวทางทฤษฎีเป็นหลักในการดำเนินงาน 5) การบริหาร และการนิเทศภายใน โรงเรียนต้องสร้างสรรค์ หมายถึง การส่งเสริมให้มีความคิด รู้จักคิดประดิษฐ์ สิ่งใหม่ ๆ นำนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าทางการศึกษา และมีประสิทธิผล มีการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ และอำนวยความสะดวกเพื่อปรับปรุงการเรียน การสอน 6) การบริหารและการนิเทศภายใน โรงเรียน ต้องอาศัยหลักการประเมินผลเพื่อให้ทราบ ผลที่ชัดเจน หมายถึงการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนตามวัตถุประสงค์ ซึ่งผู้บริหาร โรงเรียนควรร่วมมือกับครูผู้สอนตามที่กำหนดไว้ 7) ความรับผิดชอบ และการควบคุมของการบริหารและการนิเทศภายใน โรงเรียนต้องควบคุม ไปกับระบบ หมายถึง การมอบหมายงาน ความรับผิดชอบแก่บุคลากรในโรงเรียนให้เป็นระบบ เพื่อควบคุมดูแลให้ความช่วยเหลือแก่ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 8) การบริหารและการนิเทศ ภายในโรงเรียน ต้องยึดความเจริญเติบโต และพัฒนาการของนักเรียนเป็นศูนย์กลาง จุดมุ่งหมาย ที่สำคัญของการบริหาร และการนิเทศภายใน เพื่ออำนวยความสะดวก และเพื่อให้ นักเรียน มีการพัฒนา 9) การบริหารและการนิเทศภายใน โรงเรียน ต้องมีความยืดหยุ่น กิจกรรม ในการบริหาร และการนิเทศภายใน โรงเรียนมีความยืดหยุ่น สอดคล้อง กับการจัดการเรียน การสอน เพื่อนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสม

3. ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน มีทัศนคติต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหลักการของ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533 : 9) ซึ่งมีแนวคิดที่สำคัญในการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้ 1) การเป็นผู้นำคือใช้อิทธิพลของบุคคลที่ทำให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มเป็นไปตามเป้าหมาย 2) การร่วมมือคือ การกระทำร่วมกันและรวมพลังทั้งหมดเพื่อแก้ปัญหาด้วยกัน โดยยอมรับและยกย่องผลของความร่วมมือในการปรับปรุงการเรียนการสอนจากหลายฝ่ายและทำหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจนในการองค์กรการประเมินผลตลอดจนการประสานงาน 3) การเห็นใจคือ การนิเทศการศึกษาจะต้องคำนึงถึงบุคคลที่ร่วมงานด้วยความเห็นใจจะทำให้ตระหนักในคุณค่าของมนุษยสัมพันธ์ 4) การสร้างสรรค์คือ การนิเทศการศึกษาจะต้องทำให้ครูเกิดพลังที่จะคิดริเริ่มในสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ หรือทำงานด้วยตนเอง 5) การบูรณาการ เป็นกระบวนการซึ่งรวมสิ่งกระจัดกระจายให้สมบูรณ์มองเห็นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน 6) การมุ่งชุมชน เป็นการแสวงหาปัจจัยที่สำคัญในชุมชนและปรับปรุงปัจจัยเหล่านั้นเพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ในชุมชนให้ดีขึ้น 7) การวางแผน หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ซึ่งเกี่ยวกับการแสวงผลในอนาคตการกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการไว้ล่วงหน้าการพัฒนาทางเลือกเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุถึงจุดประสงค์และการเลือกทางปฏิบัติให้เหมาะสมที่สุด 8) การยืดหยุ่น หมายถึง ความสามารถที่จะถูกความเปลี่ยนแปลงได้และพร้อมเสมอที่จะสนองความต้องการสภาพที่เปลี่ยนแปลงได้ 9) การวัดดูวิสัย หมายถึง คุณภาพที่เป็นผลงานจากหลักฐานตามสภาพความจริงมากกว่าความเห็นส่วนบุคคล 10) การประเมิน หมายถึง การหาความจริงโดยการวัดที่แน่นอน และหลายอย่าง รวมถึงหลักการนิเทศภายในโรงเรียนของสังัด อุทรานันท์ (2530 : 120 – 121) ดังนี้ 1) ผู้บริหารโรงเรียนต้องถือว่า การนิเทศการศึกษาเป็นงานในความรับผิดชอบของผู้บริหารโดยตรง สำหรับการดำเนินงานนิเทศนั้นผู้บริหารอาจดำเนินการเองหรือมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการแทน 2) การนิเทศภายในโรงเรียนจะสำเร็จลงได้ก็จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกันทั้ง 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ หากขาดความร่วมมือจากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด การนิเทศจะไม่มีโอกาสพบกับความสำเร็จได้เลย 3) ทุกฝ่ายจะต้องตระหนักถึงความเข้าใจว่าการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้นเป็นการทำงานร่วมกัน เพื่อช่วยพัฒนาเพื่อนร่วมงานให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานสูงขึ้น การนิเทศไม่ใช่การขู่บังคับ ขู่เข็ญ หรือจับผิดแต่ประการใด 4) บุคลากรภายในโรงเรียนต้องมีการยอมรับและให้เกิดริคิดซึ่งกันและกัน ในสภาพที่แท้จริงแล้วไม่มีใครที่จะมีความเชี่ยวชาญในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นจึงน่าจะจะได้แลกเปลี่ยนและถ่ายทอดความเชี่ยวชาญให้แก่เพื่อนร่วมงานเพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานมีความรู้ความสามารถสูงขึ้น 5) การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จะต้องเกิดจากความจำเป็นในการแก้ปัญหา หรือสนองความต้องการในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน 6) การสร้างเสริมกำลังใจของผู้บริหารจะมีผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้น จึงถือว่า

การสร้างเสริมกำลังใจของผู้บริหารจะส่งผลต่อความสัมฤทธิ์ผลของการนิเทศภายในโรงเรียนด้วย ซึ่งบทบาทหน้าที่การนิเทศภายในโรงเรียนครูผู้สอนให้ความสำคัญว่าเป็นภาระหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารโรงเรียน ที่จะต้องให้การนิเทศครูผู้สอน และบุคลากรในโรงเรียน ในทัศนะของผู้ให้การนิเทศคิดว่าเนื้อหาการนิเทศที่ให้ครบตามความต้องการ แต่อาจจะไม่ตรงและครบถ้วนตามที่ผู้รับการนิเทศมีความต้องการดังเช่น ผลการวิจัยของ นิตติศาสตร์ เวชกามา (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร ปีการศึกษา 2534 พบว่า โดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาน้อยสุด คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านห้องสมุด ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและด้านการวัดประเมินผล ซึ่งถือว่าการนิเทศภายในยังมีความจำเป็นต่อการค้นหาและพัฒนาบุคลากรต่อไป

4. ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน จำแนกตามประเภทโรงเรียนมีทัศนะต่อการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พบว่า ทั้งด้านด้านการประเมินความต้องการจำเป็น ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ด้านการหาทางเลือก ด้านการลงมือปฏิบัติ และด้านการติดตาม และการประเมินผล พบว่า ทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1 – 2 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ทัศนะของผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 – 4 และทัศนะของผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1 – 3 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ทัศนะของผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 – 4 ส่วน ทัศนะของผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1 – 2 กับ ทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1 – 3 ไม่แตกต่างกันดังเช่น คำรง พงษ์พิมาย (2534 : 128 – 129) ได้ศึกษาปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 พบว่า 1) ปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 9 โดยส่วนรวมและจำแนกตามขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง ขั้นตอนที่มีปัญหามากกว่าขั้นตอนอื่น ๆ คือ การประเมินผลการนิเทศ 2) ปัญหาการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยส่วนรวม และจำแนกตามขั้นตอน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางไม่แตกต่างกัน 3) ปัญหาการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศมีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง จำแนกตามขั้นตอนผู้บริหารมีปัญหายู่งในระดับน้อย และระดับปานกลาง ผู้ให้การนิเทศ และผู้รับการนิเทศมีปัญหายู่งในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการนิเทศภายใน

โรงเรียนของผู้บริหาร ผู้ให้การนิเทศ และผู้รับการนิเทศทั้ง โดยส่วนรวมและจำแนกเป็นขั้นตอน มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของชำนาญ ศรีสมยา (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า 1) การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน มีระดับการปฏิบัติงานมาก ยกเว้นการกำหนดกิจกรรมการนิเทศร่วมกับศึกษานิเทศก์ การนำครู – อาจารย์ ผู้ปฏิบัติการสอนไปเยี่ยมชมผลงาน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนดีเด่นและจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการผลิตสื่อ ทำแผนการสอน จัดให้มีแบบสังเกตการสอนหรือเครื่องมือในการสังเกตพฤติกรรมการสอนและร่วมมือกับโรงเรียนภายในกลุ่มและผู้ทรงคุณวุฒิจัดการประชุมสัมมนาทางวิชาการ โดยส่วนรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย 2) ปัญหา และอุปสรรคในการนิเทศภายในมีปัญหอยู่ในระดับมากในเรื่องโรงเรียนขนาดบุคลากร ที่เชี่ยวชาญแต่ละสาขา เพื่อการนิเทศภายใน โรงเรียน ขนาดเอกสารทางวิชาการเพื่อค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และชุมชน 3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครู – อาจารย์ ผู้ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ด้านการเตรียมการนิเทศ ด้านการประเมินผลการนิเทศด้านการปรับปรุง และแก้ไขการนิเทศโรงเรียนขนาดกลางมีระดับการปฏิบัติมากกว่าขนาดเล็กนอกนั้นมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน 4) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนครู – อาจารย์ เกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคในการนิเทศใน โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก มีปัญหา และอุปสรรคมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

จึงสรุปได้ว่า การบริหาร โรงเรียนต้องมองในลักษณะภาพรวมทั้งหมดของโรงเรียน หลักการนิเทศภายใน โรงเรียนจึงต้องใช้ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมอาศัยความร่วมมือ และการประสานงานที่ดี ผู้บริหาร โรงเรียนจะร่วมกันทำงานกับคนอื่นบนพื้นฐานของความต้องการ และความพึงพอใจของทุกฝ่าย เพื่อการพัฒนาบุคลากรให้ก้าวหน้า ส่งเสริมความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ความเป็นประชาธิปไตย เพื่อเกิดประสิทธิผลสูงสุดของงาน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาทัศนะผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการนิเทศภายใน อย่างเป็นระบบครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็น เพื่อเสนอถึงความต้องการ และแนวทางในการพัฒนา และแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าทัศนคติของผู้บริหาร และครูผู้สอนอยู่ในระดับมากบอถึงความสำคัญของการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบมีความจำเป็นต่อการจัดการศึกษาให้คุณภาพส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสนใจ ให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะการจัดการนิเทศภายในอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จากข้อค้นพบความแตกต่างในทัศนคติของผู้บริหาร และครูผู้สอนต่อสภาพการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ เป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความต้องการในการนิเทศของครูผู้สอนในสภาพที่เป็นอยู่กับความต้องการการนิเทศยังไม่ตรงกัน ดังนั้นผู้ให้การนิเทศต้องศึกษาประเด็นความต้องการของครูผู้สอนเพิ่มขึ้น

1.3 การนิเทศอย่างเป็นระบบ จำเป็นจะต้องควบคู่ไปกับการทำงานอย่างเป็นระบบ ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องมีการทำงานอย่างมียุทธศาสตร์ มีการจัดระบบข้อมูลที่ต้องการจำเป็นอย่างครอบคลุม และครบถ้วน การส่งเสริมการเรียนรู้ จัดกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพครู จัดกิจกรรมตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน จัดกิจกรรมเสริมความรู้ครูผู้สอนด้านการวางแผนการเรียน การวัดประเมินผลการสอน พร้อมนี้ผู้บริหาร โรงเรียนควรจัดกิจกรรมการนิเทศโดยครูมีโอกาสนในการแสดงความคิดเห็น การสร้างขวัญกำลังใจอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับ การนิเทศ การเสริมสร้างให้ครูมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ ในกระบวนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบทุกขั้นตอนอาจแนวความคิดของเดมिंग (Edwards Deming) หรือเรียกว่าวงจร PDCA (Plan – Do – Check – Action) ได้แก่ การวางแผน (Plan) การดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงงาน (Action)

1.4 ผู้บริหาร โรงเรียน และคณะผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการนิเทศภายในควรมีพฤติกรรมเชิงบวก ได้แก่ สร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับผู้รับการนิเทศ การสร้างบรรยากาศแบบเปิด เป็นประชาธิปไตย และรับฟังความคิดเห็น เห็นอกเห็นใจผู้ร่วมปฏิบัติงาน แสดงความยินดีกับความสำเร็จ และบำรุงขวัญเมื่อมีการปฏิบัติงานผิดพลาด การใช้การสื่อสารแบบ 2 ทาง เป็นต้น

1.5 ในการบริหารจัดการศึกษารูปแบบใหม่ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จะเห็นว่า “การนิเทศการศึกษา” เป็นหนึ่งในขอบข่ายกระบวนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนิติบุคคล ซึ่งจะสำเร็จเป็นรูปธรรมได้นั้น ต้องมีกิจกรรม ดังนี้

1.5.1 จัดระบบการนิเทศงานวิชาการอย่างเป็นรูปธรรม

1.5.2 ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา

1.5.3 การประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.5.4 ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบ และกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของโรงเรียน

1.5.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบการนิเทศการศึกษา ในโรงเรียนร่วมกับ โรงเรียนอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน ที่ตอบสนองความต้องการ ตามบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาหลังจากการมีผลใช้บังคับของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

2.2 ควรมีการวิจัยความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อการนิเทศภายใน โรงเรียน

2.3 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการนิเทศภายใน โรงเรียน กับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน และระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัย
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจน์ เรืองมนตรี. (2543). การนิเทศการศึกษา (Supervision in Education).
มหาสารคาม : เอกสารประกอบการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กิติมา ปรีดีฉลิก. (2532). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต.
- ชารี มณีศรี. (2538). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศิริบรรณาการ.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2525). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จงเจริญ.
- ชุมศักดิ์ อินทร์ชัย. (2536). การบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียน. ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยี
ทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ชวลีกร ผลว่า. (2540). ศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะ
ของครูผู้สอน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชูศรี วงศ์รัตนนะ. (2541). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : เนรมิตการพิมพ์.
- ชำนาญ ศรีสมยา. (2537). การศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ดำรง พงษ์พิมาย. (2534). ปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหาร
การศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงปาน สวงรัมย์. (2545). ความต้องการของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูผู้สอนที่มีต่อ
กระบวนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอพลับพลาชัย
จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย
สถานราชภัฏบุรีรัมย์.
- ทวีชัย คำภักดิ์. (2535). ปัญหาการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม .

- ทวีพงษ์ ชาปากดี. (2539). ปัญหาการนิเทศทางไกล ตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาส
สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหาร
การศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2540). การวางแผนเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- นิติศาสตร์ เวชกามา. (2538). ความต้องการนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร.
ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงปาน สวงรัมย์. (2545). ความต้องการของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูผู้สอนที่มีต่อ
กระบวนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอพลบพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ก.ม. (การบริหาร
การศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. ถ่ายเอกสาร.
- บันลือ พุกกะวัน. (2535). การนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2537). การนิเทศภายในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปณิพล นานา. (2543). การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัด สำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอตำบะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา. รายงาน
การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2539). นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี. กรุงเทพฯ :
เนติกุลการพิมพ์.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2541). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. บุรีรัมย์ :
ภาควิชาทดสอบและวิจัยทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปรวโมทย์ เบลูจฉายงัน. (2536). เทคนิคการบริหารการศึกษา. บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์
วิทยาลัยครูบุรีรัมย์.
- ปริญญา บุญภูมิ. (2543). ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. รายงานการค้นคว้า
อิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- ปัญญา วาชัยขง. (2536). การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาตาม
 ทักษะของครูประถมศึกษาในโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับ
 โรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
 จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2534. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
 มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
 ถ่ายเอกสาร.
- ผดุง เฉลียวศิลป์. (2540). ปัญหาการนิเทศการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน
 การประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
 มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- พนัส หันนาคินทร์ (2526). การบริหารบุคลากรในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์.
 “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542”, (2542), 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา.
 เล่มที่ 16 ตอนที่ 74 ก. หน้า 8 - 9.
- พันธราวุธ ศรีแก้ว. (2537). รายงานการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการนิเทศภายใน
 โรงเรียน ระหว่างโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับโรงเรียนที่ผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนต่ำ ในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส. นราธิวาส :
 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา. ถ่ายเอกสาร.
- ภิญโญ สาธร (2526). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : กุรุสภา.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2526). การวางแผนพัฒนาโรงเรียน หน่วยที่ 8 - 15.
 พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรืองแสง.
- มุกดา ศรีรงค์ และคนอื่น ๆ .(2542). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ยรรยง สีหโคตร. (2542). การเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการศึกษาของข้าราชการ
 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัด
 หนองคาย. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
 มหาสารคาม.
- ยอดทอง จันดาวัลย์. (2542). การศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน และปัญหาตาม กระบวนการนิเทศ
 ของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สังกัด สำนักงานการประถมศึกษา
 จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม :
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัชณี พรรณพานิช. (2532). ผู้บริหาร : การนิเทศภายใน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.

- รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์. (2528). การนิเทศภายในโรงเรียนและกลวิธีการนิเทศ. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- รุ่งนภา บุญกลาง. (2540). การศึกษากระบวนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา
ในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียน
บ้านบึง (สุประชาอุบลากลางอนุสรณ์) สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอโนนสูง จังหวัด
นครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2540). สถิติวิทยาทางการวิจัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2530). หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- _____. (2536). หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : พริศวิการพิมพ์.
- วิฑูร์ สิมะโชคดี. (2537). จิตวิทยาอุตสาหกรรมการพัฒนาคณะกรและนวิศกรรม.
กรุงเทพฯ : ส.เอเชียเพรส.
- วีรสิทธิ์ กิติพิเชษฐ์สุวรรณค์. (2535). การนิเทศภายในห้องเรียนเชิงปฏิบัติการ.
อุบลราชธานี : รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- สงัด อุทรานันท์. (2529). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.
- _____. (2530). การนิเทศการศึกษาหลักการทฤษฎีและการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.
- สนั่น มีศักดิ์ธรรม. (2540). ทางสายใหม่ของการปฏิบัติราชการ. กอปลินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- สมศักดิ์ จันทิมา. (2541). ความต้องการการนิเทศของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. (2546). สภาพการปฏิบัติงานของ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.
พระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2530). เอกสารชุดการนิเทศการศึกษา เล่ม 1
การนิเทศโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2534 ก). คู่มืออบรมเพื่อพัฒนาศึกษานิเทศก์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2534 ข). แนวปฏิบัติการนิเทศทางไกล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2536). คู่มือการปฏิบัติงานผู้บริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- _____ . (2537). คู่มือการนิเทศกำกับดูแลการนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____ . (2539). รายงานการวิจัยเล่มที่ 5 การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
ระดับประถมศึกษา (ระหว่างปี 2537 – 2539). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____ . (2541). ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา
อย่างเป็นระบบ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____ . (2542). รายงานการดำเนินงานการนิเทศ 100 %. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- _____ . (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- _____ . (2545). การวางแผนงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
การศาสนา.
- ศิริฤทธิ์ หลาบสีดา. (2539). ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร
- สุชา จันทน์เอม. (2529). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุทธนู ศรีไสย์. (2537). หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเมธ ปัตตานี. (2544). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายในตามทัศนะของผู้บริหาร
โรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.
(การประถมศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม .
ถ่ายเอกสาร.
- สุวรรณ บุญทศ. (2541). ปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยโสธร.
รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อดุลย์ สุชีรัมย์. (2544). การศึกษาความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการนิเทศ
ภายในอย่างเป็นระบบของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ
บุรีรัมย์. ถ่ายเอกสาร.
- อาคม จันทสุนทร. (2527, กันยายน). “การนิเทศภายในโรงเรียน” มิตรรู. 21 (17) : 36–38.

- อุดมศักดิ์ พลอยบุตร. (2536, เมษายน - พฤษภาคม). "การนิเทศภายในภาคปฏิบัติ
ที่มีประสิทธิภาพ," *สารพัฒนาหลักสูตร*. 12 (114) : 57.
- อุรัญ หงษ์ศรีจันทร์. (2539). *ปัญหาการปฏิบัติการตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี.*
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Banton, M. E. (1999, June). "Teacher Preference for Supervisor Practices : Traditional,
Both or Neither," *Dissertation Abstracts International*. 60 (7) : 2294 - A.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. 3 nd. Ed. New York : McGraw-Hill.
- Holster, R. H. (1999 , June). "Teacher at Work : The Effect of Supervision, and Effort on
Teacher' Perception of Flow and Student Learning," *Dissertation Abstracts
International*. 60 (7) : 2306 - A
- Jeran, F.(1975, August). "Role Expectation of Elementary School Supervisors in
Open Space School Which Emphasis Team Teaching and Individualized
Instruction." *Dissertation Abstracts International*. 36 : 694 - 695 - A.
- Lee B. D. (1974, January). "Critical Incidents of Supervisory Functions of Principals
in Southeastern New Mexico," *Dissertation Abstracts International*. 38 : 4135 - Z.
- Spears, H. (1967). *Improving the Supervision of Instruction*. New Jersey : Prentice - Hall.
- Sphon, A. (1987, May). "How to Improve Supervision for Better School,"
School Administration. 44 (5) : 17 - 19.
- Tilahun, B. (1983, July). "The Kind of School Supervision Needed in Developing."
Countries : Case Study Ethiopia," *Dissertation Abstracts International*.
42 (3) 21680 - A.

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๒๐/ว ๑๔๕๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองบุรีรัมย์
 จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๔ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

เรียน คุณชาญณรงค์ สิริอำพันกุล

ด้วยนางสุภาภรณ์ บุครวิเศษ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา (ค่อขอด) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบคานท์สนะของผู้บริหารและครู ในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต โคมมี รศ.ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างคียง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อที่ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นคองต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
 หวังเป็นอย่างคียงว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยคดีย และขอขอบคณา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์โกวิท เข็องกลาง)
 อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐๔๔๖๑ ๑๒๒๑ คอ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๒๐/ว ๑๔๕๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๔ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

เรียน คุณมงคล อุตริณ

ด้วยนางสุภาภรณ์ บุครวิเศษ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา (ค่อยอด) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบคานท์สนะของผู้บริหารและครู ในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี รศ.ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอกความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นคองต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์โกวิท เชื่อมกลาง)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ คอ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๒๐/ว ๑๔๖๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองบุรีรัมย์
 จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๔ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

เรียน คุณถาวร พอสม

ด้วยนางสุภาภรณ์ บุครวิเศษ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา (ค่อขอก) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบตามทัศนะของผู้บริหารและครู ในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี รศ.ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
 หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์โกวิท เชื่อมกลาง)
 อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๑๕๔๕.๒๐/ว ๑๔๕๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองบุรีรัมย์
 จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาวิทยาลัย เขต ๔

ด้วยนาสุภาภรณ์ บุตรวิเศษ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษา และทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบตามทัศนะของผู้บริหารและครูในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี รศ.ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามแก่ผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์โกวิท เชื่อมกลาง)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๔๐๘๕/ ๗๗/๘๘

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔
อำเภอพุทธไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๑๒๐

๑๕ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัด

ด้วย นางสุภาภรณ์ บุตรวิเศษ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการนิเทศ ภายใต้อย่างเป็นระบบตามทัศนะของผู้บริหารและครูในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการ ศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต โดยมีรศ.ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ เป็นประธานกรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์ ในการนี้ทางผู้วิจัยมีความประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามแก่ท่าน ผู้อำนวยการสถานศึกษา,รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและสุ่มตัวอย่างครูใน โรงเรียน เพื่อการศึกษาวิจัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นประโยชน์ในการจัดศึกษา จึงขอให้ท่านให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เก็บข้อมูลตามสมควรต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีรักษา)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔

กลุ่มบริหารงานบุคคล

โทร ๐-๔๔๖๘-๕๐๕๕

โทรสาร ๐-๔๔๖๘-๕๔๔๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buri Ram Rajabhat University

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

สภาพการการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบตามทัศนะของผู้บริหาร และครูในอำเภอสตึก
2. ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น ไม่กระทบต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่และสภาพทางราชการของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
3. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
  - ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ในท้องที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
  - ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด

ความสำเร็จของข้าพเจ้าส่วนหนึ่งมาจากความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากท่าน
ขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

นางสุภาภรณ์ บุตรวิเศษ

นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา (ต่อยอด)

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องว่าง [...] ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. สถานภาพ

[.....] ผู้บริหาร

[.....] ครู

สำหรับ
ผู้วิจัย

[.....] 1

5. ประเภทโรงเรียนจำแนกตามระดับช่วงชั้นที่ทำการเปิดสอน

[.....] ช่วงชั้นที่ 1-2

[.....] ช่วงชั้นที่ 1-3

[.....] ช่วงชั้นที่ 3-4

[.....] 2

ตอนที่ 2

คำชี้แจง โปรดอ่านรายการต่าง ๆ แต่ละข้อแล้วพิจารณาระดับการปฏิบัติของท่านเกี่ยวกับการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบในหน่วยงานของท่าน แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับการปฏิบัติของท่าน โดยมีระดับการปฏิบัติให้เลือก 5 ระดับ ดังนี้

ระดับการปฏิบัติมากที่สุด

ระดับการปฏิบัติมาก

ระดับการปฏิบัติปานกลาง

ระดับการปฏิบัติน้อย

ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
๐๐. กำหนดปัญหาในโรงเรียนที่ต้องแก้ไข	✓					[.....]

จากตัวอย่างข้อ ๐๐ การกำหนดปัญหาในโรงเรียนที่ต้องแก้ไข ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ด้านการประเมินความต้องการที่จำเป็น						
1. กำหนดปัญหาในโรงเรียนที่ต้องการแก้ไข						[...]3
2. กำหนดความต้องการในการพัฒนา						[...]4
3. ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กำหนดวิธีการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา						[...]5
4. ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อกำหนดความต้องการร่วมกัน						[...]6
5. สอบถามข้อมูลความต้องการจากครูในโรงเรียน						[...]7
6. มีโครงการตามความต้องการที่จำเป็น						[...]8
7. มีเครื่องมือพร้อมเก็บรวบรวมข้อมูล						[...]9
8. นำเสนอสภาพความต้องการให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับทราบ						[...]10
9. จัดลำดับการพัฒนาตามความต้องการที่จำเป็น						[...]11
ด้านการวิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย เพื่อกำหนดจุดพัฒนา						
10. วิเคราะห์ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากร						[...]12
11. วิเคราะห์เจตคติที่มีต่อวิชาชีพของบุคลากร						[...]13
12. ตรวจสอบสภาพการทำงานของบุคลากรในหน่วยงาน						[...]14
13. วิเคราะห์จุดเด่นและจุดด้อยของสถานศึกษา						[...]15
14. ตรวจสอบจุดเด่นและปัญหาชุมชนในเขตบริการของโรงเรียน						[...]16
15. มีเป้าหมายในการพัฒนาครอบคลุมทุกด้าน						[...]17
ด้านการหาทางเลือกเพื่อพัฒนา						
16. รวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย						[...]18
17. บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการหาทางเลือกเพื่อพัฒนา						[...]19
18. มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาด้านวิชาการ						[...]20
19. มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาด้านบุคลากร						[...]21
20. มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาด้านกิจการนักเรียน						[...]22
21. มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาด้านการเงิน						[...]23

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับผู้ วิจัย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
22. มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาด้านอาคารสถานที่						[...]24
23. มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาความสัมพันธ์ชุมชน						[...]25
24. กำหนดวิธีการพัฒนาในรูปแบบของโครงการ / กิจกรรม						[...]26
25. ระดมความคิดเพื่อหาทางเลือกในการดำเนินงานเพื่อพัฒนา แต่ละด้าน						[...]27
26. พิจารณาทางเลือกเพื่อพัฒนาที่เหมาะสมและสามารถทำให้ สำเร็จได้						[...]28
27. พิจารณาทางเลือกเพื่อพัฒนาที่บุคลากรพึงพอใจ						[...]29
28. มีคณะผู้รับผิดชอบแต่ละ โครงการ / กิจกรรม						[...]30
ด้านการลงมือปฏิบัติ						
29. ดำเนินการตามแผนพัฒนาที่กำหนดไว้						[...]31
30. กำหนดรายละเอียดรายการการนิเทศ						[...]32
31. กำหนดขั้นตอนในการนิเทศ						[...]33
32. กำหนดบุคคลทำหน้าที่นิเทศ						[...]34
33. กำหนดงบประมาณเพื่อการนิเทศ						[...]35
34. ประชุมชี้แจงและมอบหมายงานบุคลากรที่เกี่ยวข้อง						[...]36
35. กำหนดเครื่องมือในการนิเทศ						[...]37
36. จัดทำแผนการนิเทศติดตามของโรงเรียน						[...]38
37. จัดทำปฏิทินการปฏิบัติการนิเทศติดตาม						[...]39
38. กำหนดกิจกรรมการนิเทศตามแผนและปฏิทินการนิเทศ						[...]40
39. บันทึกผลการนิเทศครอบคลุมงานที่นิเทศ						[...]41
40. แจ้งผลการนิเทศให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ						[...]42
41. จัดทำรายงานผลการนิเทศ						[...]43
ด้านการติดตาม ประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข						
42. กำหนดจุดประสงค์ในการติดตาม ประเมินผล						[...]44
43. กำหนดผู้ประเมินผลจากผู้มีความรู้ความสามารถ						[...]45
44. ใช้วิธีการประเมินผลการนิเทศอย่างหลากหลาย						[...]46
45. ใช้เครื่องมือติดตาม ประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ						[...]47
46. กำหนดระยะเวลาในการประเมินผลชัดเจน						[...]48

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับผู้ วิจัย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
47. เก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการการนิเทศครอบคลุมครบถ้วน						[...]49
48. วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผลการนิเทศภายในอย่าง เที่ยงตรง						[...]50
49. สรุปรายงานผลการนิเทศภายในให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ						[...]51
50. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานการนิเทศภายในโรงเรียน						[...]52

ตอนที่ 3 โปรดแสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ใน
หน่วยงานของท่าน

1. ด้านการประเมินความต้องการที่จำเป็น

.....

.....

2. ด้านการวิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย เพื่อกำหนดจุดพัฒนา

.....

.....

3. ด้านการหาทางเลือกเพื่อพัฒนา

.....

.....

4. ด้านการลงมือปฏิบัติ

.....

.....

5. ด้านการติดตาม ประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

6. อื่น ๆ

.....

(ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม)

ภาคผนวก ค

ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าอำนาจจำแนกโดยวิธีการแจกแจงที (t – distribution)

ข้อคำถาม	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
1. กำหนดปัญหาในโรงเรียนที่ต้องการแก้ไข	4.525
2. กำหนดความต้องการในการพัฒนา	3.205
3. ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กำหนดวิธีการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	2.301
4. ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อกำหนดความต้องการร่วมกัน	2.585
5. สอบถามข้อมูลความต้องการจากครูในโรงเรียน	7.105
6. มีโครงการตามความต้องการที่จำเป็น	3.552
7. มีเครื่องมือพร้อมเก็บรวบรวมข้อมูล	6.055
8. นำเสนอสภาพความต้องการให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับทราบ	4.452
9. จัดลำดับการพัฒนาตามความต้องการที่จำเป็น	7.051
10. วิเคราะห์ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากร	5.552
11. วิเคราะห์เจตคติที่มีต่อวิชาชีพของบุคลากร	4.552
12. ตรวจสอบสภาพการทำงานของบุคลากรในหน่วยงาน	3.551
13. วิเคราะห์จุดเด่นและจุดด้อยของสถานศึกษา	5.055
14. ตรวจสอบจุดเด่นและปัญหาชุมชนในเขตบริการของโรงเรียน	2.062
15. มีเป้าหมายในการพัฒนาครอบคลุมทุกด้าน	2.575
16. รวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย	2.755
17. บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการหาทางเลือกเพื่อพัฒนา	3.525
18. มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาด้านวิชาการ	3.752
19. มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาด้านบุคลากร	2.855
20. มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาด้านกิจการนักเรียน	3.558
21. มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาด้านการเงิน	4.552
22. มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาด้านอาคารสถานที่	5.552
23. มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาด้านสัมพันธ์ชุมชน	3.475
24. กำหนดวิธีการพัฒนาในรูปแบบของโครงการ / กิจกรรม	2.895
25. ระดมความคิดเพื่อหาทางเลือกในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแต่ละด้าน	3.575
26. พิจารณาทางเลือกเพื่อพัฒนาที่เหมาะสมและสามารถทำให้สำเร็จได้	4.355
27. พิจารณาทางเลือกเพื่อพัฒนาที่บุคลากรพึงพอใจ	3.735
28. มีคณะผู้รับผิดชอบแต่ละโครงการ / กิจกรรม	2.582
29. ดำเนินการตามแผนพัฒนาที่กำหนดไว้	4.355

ข้อคำถาม	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
30. กำหนดรายละเอียดรายการการนิเทศ	5.855
31. กำหนดขั้นตอนในการนิเทศ	7.025
32. กำหนดบุคคลทำหน้าที่นิเทศ	6.525
33. กำหนดงบประมาณเพื่อการนิเทศ	5.525
34. ประชุมชี้แจงและมอบหมายงานบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	5.501
35. กำหนดเครื่องมือในการนิเทศ	5.255
36. จัดทำแผนการนิเทศติดตามของโรงเรียน	6.755
37. จัดทำปฏิทินการปฏิบัติการนิเทศติดตาม	3.252
38. กำหนดกิจกรรมการนิเทศตามแผนและปฏิทินการนิเทศ	5.522
39. บันทึกผลการนิเทศครอบคลุมงานที่นิเทศ	2.554
40. แจ้งผลการนิเทศให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	5.052
41. จัดทำรายงานผลการนิเทศ	4.502
42. กำหนดจุดประสงค์ในการติดตาม ประเมินผล	3.045
43. กำหนดผู้ประเมินผลจากผู้มีความรู้ความสามารถ	2.555
44. ใช้วิธีการประเมินผลการนิเทศอย่างหลากหลาย	2.115
45. ให้เครื่องมือติดตาม ประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ	3.331
46. กำหนดระยะเวลาในการประเมินผลชัดเจน	4.502
47. เก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการการนิเทศครอบคลุมครบถ้วน	3.055
48. วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผลการนิเทศภายในอย่างเที่ยงตรง	5.002
49. สรุปรายงานผลการนิเทศภายในให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	6.502
50. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานการนิเทศภายในโรงเรียน	6.052

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือฉบับนี้แยกออกเป็นรายด้านต่าง ๆ 5 ด้าน และแต่ละรายด้านมีความเชื่อมั่น ดังนี้

1 ด้านการประเมินความต้องการจำเป็น	เท่ากับ 0.81
2 ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยเพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนา	เท่ากับ 0.83
3 ด้านการหาแนวทางเลือกเพื่อการพัฒนา	เท่ากับ 0.95
4 ด้านการลงมือปฏิบัติ	เท่ากับ 0.74
5 ด้านการติดตามประเมินผล และปรับปรุงแก้ไข	เท่ากับ 0.92
- ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.85

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ประวัติย่อผู้วิจัย

171147

๒๖
๒๖.๑๒.๖๓
๖๓๖๖
๖๓๖๖

ชื่อ สุภากรณ์ บุตรวิเศษ

วัน เดือน ปี เกิด วันที่ 8 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2492

สถานที่เกิด อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 299/1 ซอยท่าช้าง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ 31150

ตำแหน่งหน้าที่ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองเกาะ (คุรุราษฎร์บำรุง)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 4 สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2508 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตึก อำเภอสตึก
จังหวัดบุรีรัมย์

พ.ศ. 2513 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) วิทยาลัยครู
นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

พ.ศ. 2518 ประกาศนียบัตรพิเศษมัธยม (พ.ม.) ศึกษาด้วยตนเอง

พ.ศ. 2518 การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

พ.ศ. 2546 ประกาศนียบัตรบัณฑิต (ป.บัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

พ.ศ. 2549 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ก.ม.) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์